

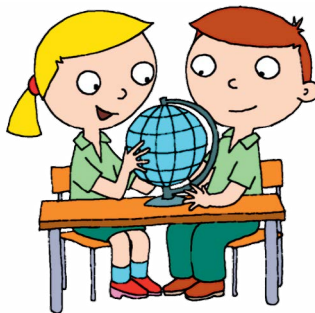
N. M. BIBIK
H. P. BONDARCSUK

FELFEDEZEM A VILÁGOT

Tankönyv az általános oktatási rendszerű
tanintézmények 1. osztálya számára
(2 részben)

2. rész

Ajánlja Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma

Csernyivci
„Bukrek”
2018

УДК [31:502:37.016](075.2)
Б59

Перекладено за виданням:

Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. Я досліджую світ :
підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 2. —
Харків : Вид-во „Ранок”, 2018. — 80 с. : іл.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.07.2018 № 734)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Бібік Н. М., Бондарчук Г. П.

Б59 Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти з навч. угор.
мовою (у 2-х ч.) : Ч. 2 / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. — Чернівці : „Букрек”, 2018. — 80 с. : іл.
ISBN 978-617-7663-09-5 (угор.)
ISBN 978-617-7663-13-2 (ч. 2) (угор.)

УДК [31:502:37.016](075.2)

Більше книг на нашому сайті
www.bukrek.net

ISBN 978-617-09-4657-7 (укр.)
ISBN 978-617-09-4422-1 (ч. 2) (укр.)
ISBN 978-617-7663-09-5 (угор.)
ISBN 978-617-7663-13-2 (ч. 2) (угор.)

© Бібік Н. М., Бондарчук Г. П., текст, 2018
© Макарова А. Л., Макарова П. І., обкладинка, 2018
© Хорошенко В. Д., ілюстрації, 2018
© ТОВ Видавництво „Ранок”, оригінал-макет, 2018
© Видавничий дім „Букрек”, переклад, 2018

Kedves iskolások!

Együtt folytatjuk (Ti és a könyvetek) ennek a titkokkal teli környező világnak a felfedezését. Milyen részekből is áll; hogy gondoskodjunk önmagunkról, a biztonságunkról; hogyan vegyük észre a változásokat a természetben, az állatok és növények életében; hogyan védjük meg a saját jogainkat, és ne sértsük meg a másokét; milyen is a mi Ukrajnánk; hogy érhetünk el sikereket a tanulásban és az életben?

Fejleszd a képességeidet, tanulj gondolkodni és érvelni, Ukrajnád állampolgárává nőni!

A szerzők

Egyezményes jelek

A nagyobb olvas a kisebbnek

Figyelj, kísérletezz!

Dolgozzunk együtt!

A te műhelyed

Találd ki, válaszd ki!

Elektronikus hozzáadás

Nézz utána a Neten!

VÁLTOZÁSOK A TÉLI TERMÉSZETBEN

A rajzok alapján meséljétek el, mi is történik a természettel télen!

Keresd meg a rajzon a kányabangitát, a juharfát, a nyírfát, a tölgyet és a lucfenyőt! Miről lehet felismerni őket?

Hogyan telelnek át a víz alatt élő állatok? A halak lassabban és kevesebbet mozognak. Majdnem egyáltalán nem táplálkoznak. A teknősbékák beássák magukat az iszapba. A rákok hosszú szűk járatokat ásnek, és ott vészelik át a hideg téli napokat.

A FELFEDEZŐ

MEGFIGYELEM A HÓPELYHET

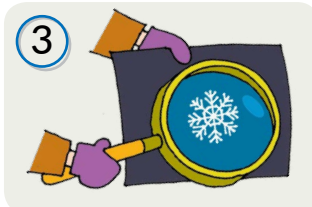
Szükséged lesz egy fekete papírlapra és egy nagyítóra.

A nagyító egy olyan üveg, ami felnagyítja a kisméretű vagy alig látható tárgyakat.

Amikor esik a hó, próbálj meg elkapni egy hópelyhet a papírlapra. A nagyító segítségével nézd meg, milyen alakja van a hópehelynek, milyen a színe! Vajon mindegyik hópehely egyforma? A papírlapon a hópehely nem olvad el. De ha a tenyereddel kapod el, akkor elolvad. Miért? Magyarázd meg!

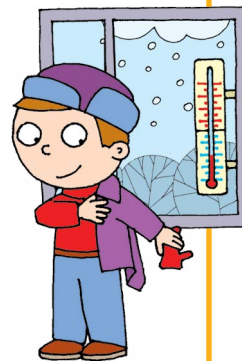
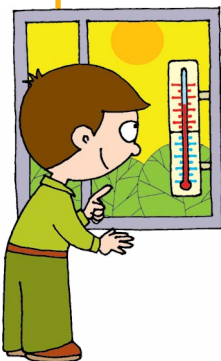

Hajtogass és vágj ki papírból egy saját hópelyhet.

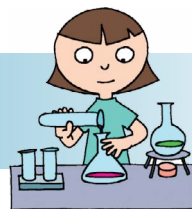
MIT MOND EL NEKED A HŐMÉRŐ?

A hőmérsékletet hőfokokban mérjük. Nulla felett – a fagypont feletti; nulla alatt – a fagypont alatti hőmérsékleteket találjuk. Egy beosztás a hőmérő skáláján egy foknak felel meg. A hőmérő megmutatja neked, milyen odakint az időjárás, hogyan öltözzél, mit vedd a lábadra.

Üveg inget vett magára a hőmérő skálája

OLDALA

Mi a jég? Mikor jön létre? Tapintásra milyen a jég? Milyen az illata? Melyik évszakban láthatunk jeget a természetben? Hol találkozhatunk vele? A természetén kívül, hol láthatunk még jeget?

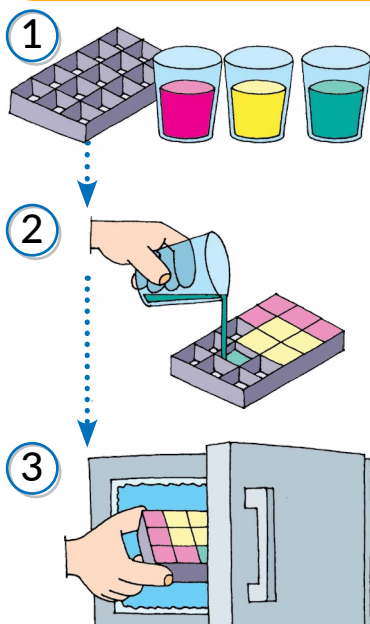
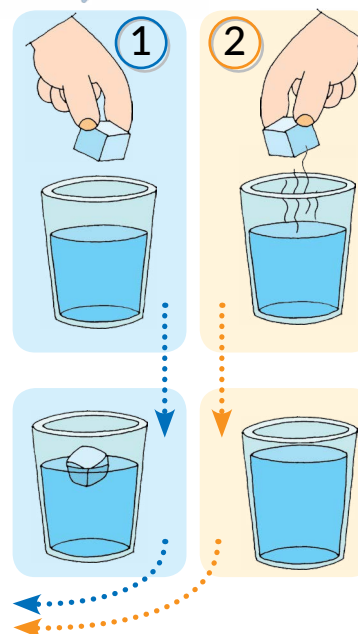
Hogy gondolod, hol fog hamarabb elolvadni a jég – meleg vagy hideg vízben? Hogy megválaszold ezt a kérdést, csinálj egy kísérletet, és légy figyelmes!

Feltevés: a jég hamarabb olvad el a meleg, mint a hideg vízben.

A kísérlet menete: egyszerre teszünk jégkockákat egy meleg vízzel és egy hideg vízzel teli pohárba.

Megfigyelés: a meleg vízzel teli pohárban a jég elolvad, és a pohárban több lesz a víz.

Következtetés: meleg vízben a jég gyorsabban olvad el.

KÉSZÍTS SZÍNES JEGET!

Készíts elő: egy, a hűtőszekrényben található jégkocka készítő víztartályt, bármilyen gyümölcslevet (narancslé, gránátalma lé, zöldalma lé stb.)!

Hogyan csináljuk?

Önts a tiszta víztartályba gyümölcslevet, és tedd be a mélyhűtőbe 2-3 órára! A színes jég elkészült.

AZ EMBEREK TÉLI MUNKÁI

A rajz alapján készítenek egy előbeszélést arról, hogy a városokban és a falvakban mivel foglalkoznak az emberek télen!

Hogyan gondoskodnak az emberek a háziállatokról télen? Miben különbözik a háziállatok élete a vadállatokétól?

AZ EMBER – EZ AZ AMI

A Földön nagyon sok élőlény van. De mindegyik élőlény közül csak egyet neveznek okosnak. Csak ez az egy élőlény tud írni, olvasni, beszélni. Ruhát varr, kenyeret süt, feltalálta a számítógépet. Mondjátok meg, ki ez? – Így igaz. Ez az EMBER.

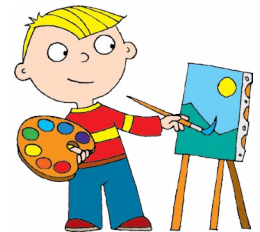
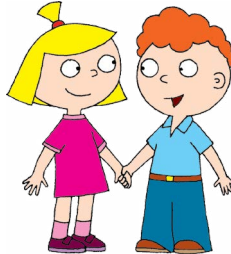
Figyelmesen nézd meg a rajzokat! Mi közös van az emberekben és az állatokban? Miben különböznek?

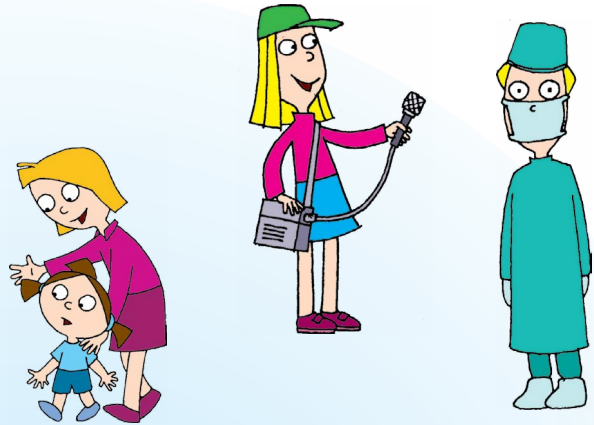
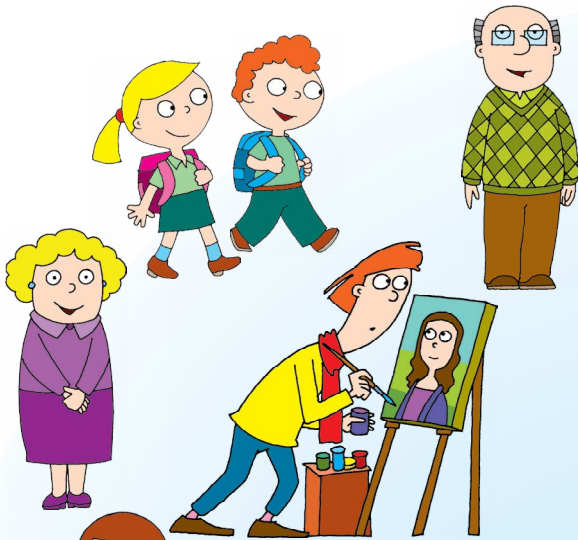
Az emberek, épp úgy, mint az állatok, járnak-kelnek, táplálkoznak, nőnek. Nekik is születnek gyermekeik. Az emberek, éppen úgy, mint az állatok, nem tudnak levegő, víz, enivaló és meleg nélkül élni.

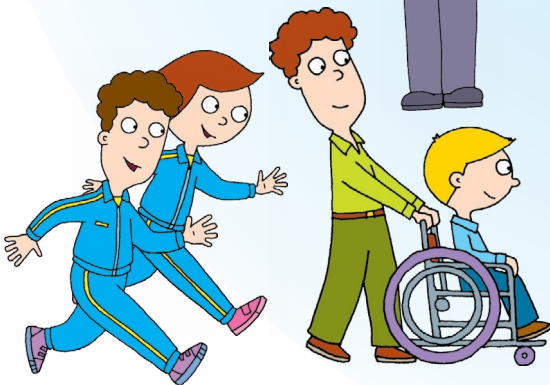
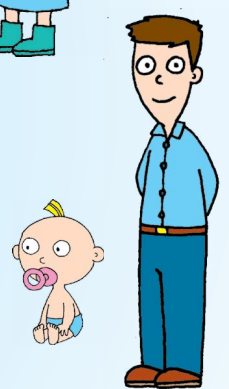
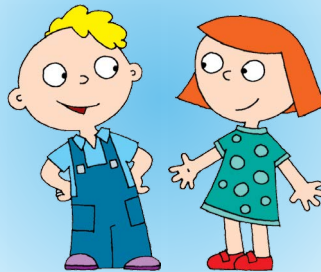
De az ember és az állat között nagyon sok az eltérés. Az ember gondolkodik, beszél, dolgozik, felfedezi és megismeri a környező világot. Hogy ezt mind megtanulja, az embernek emberek közt kell élnie, kommunikálnia (társalognia) kell velük.

A LEGÉRDEKESEBB A VILÁGON

Ki is az
az EMBER?

Az emberek összessége a társadalom. Az ember egyszerre tartozik a természethez és a társadalomhoz is. A természethez azért, mert élőlény. A társadalomhoz azért, mert emberek között él.

ÉN ÉS A TÖBBIEK

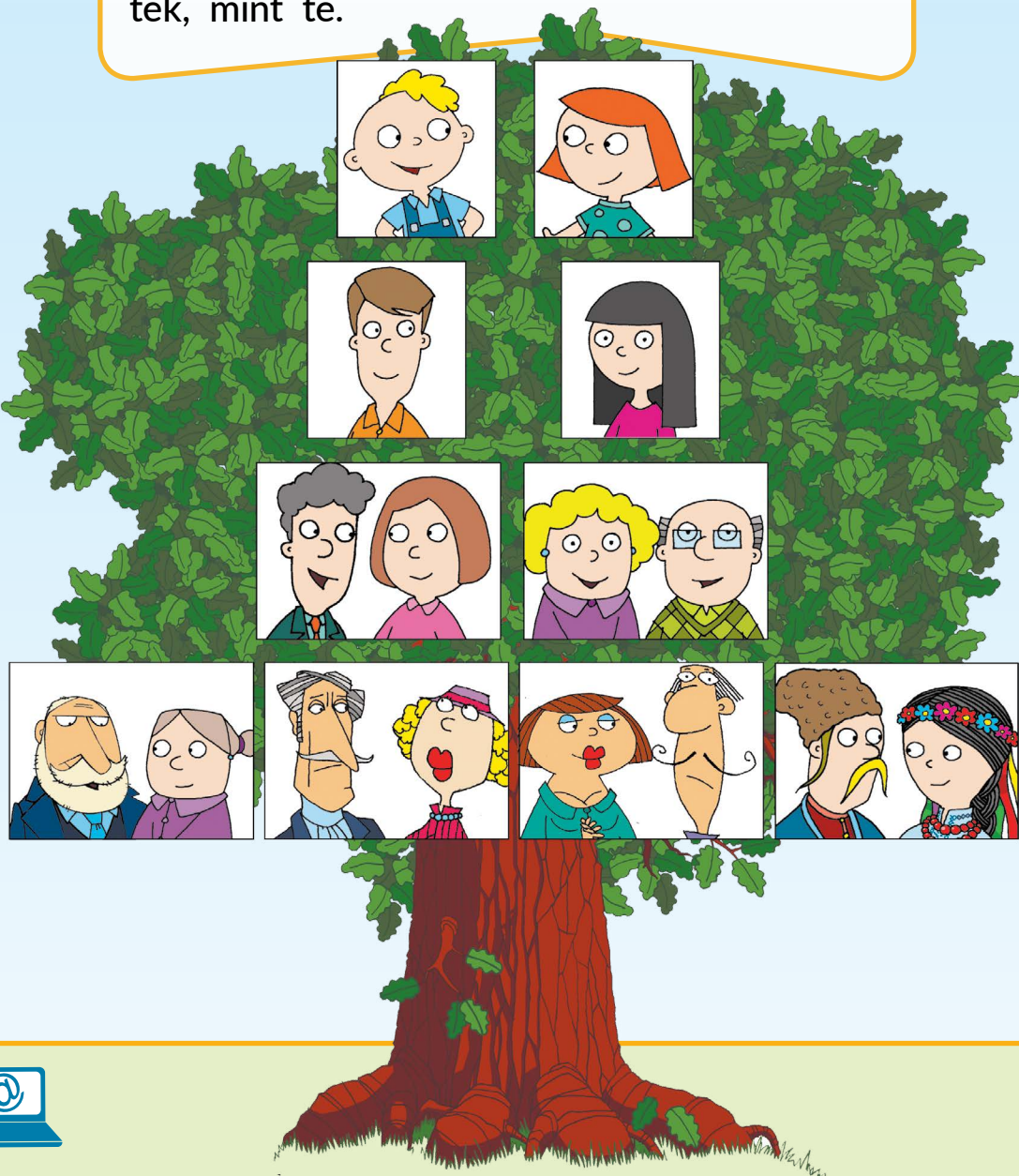
Az emberek összekötetésben vannak egymással, mintha egy vékony fonal kötné őket össze.

Számodra a legközelebbi emberek – a családotd: apukád, anyukád, nagymamáid és nagypapáid, testvéreid. Vannak távolabbi rokonaid – a nagypapád és nagymamád szülei.

Tudd meg, hogy hívták a dédapáidat és dédanyáidat! A szüleiddel nézzétek át a családi fényképeket! Kérdezzétek meg a nagyszüleiteket, miként emlékeznek ők a saját gyermekkorukra, szüleikre!

A családfa megmutatja, milyen rokonsági kapcsolatban állsz az elődeiddel, vagyis azokkal a rokonaiddal, akik régebben születtek, mint te.

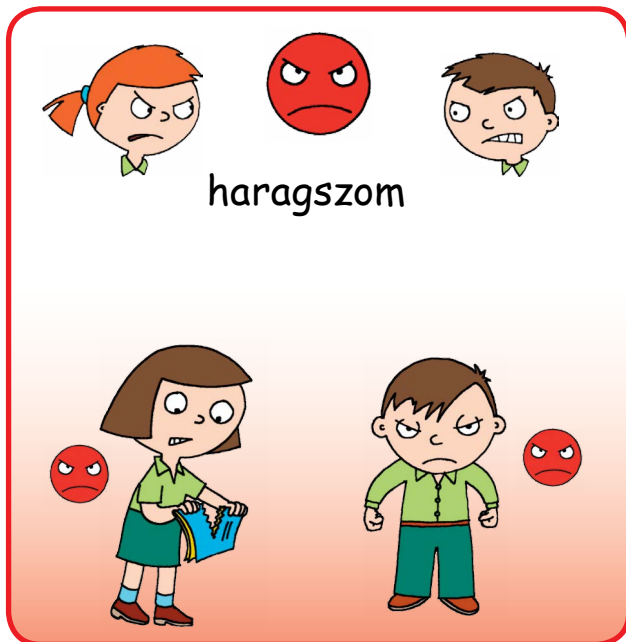
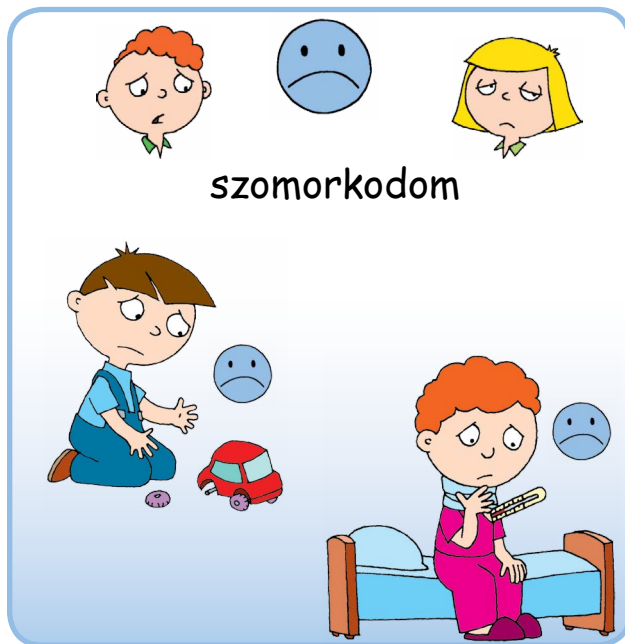
Készítsd el a saját családfádat!

Figyeld meg, milyen nevek ismétlődnek a leggyakrabban a családbodban! Milyen régi tárgyak maradtak fenn a családodtokban?

AZ EMBER ÉRZÉSEI, ÉRZELMEI

Lehetsz jókedvű vagy szomorú, dühös vagy nyugodt, boldog lehetsz vagy sírhatsz. Mindezek a te érzéseid. Ezt érzelmekkel mutatsz ki. Az érzéseknek mindig van valami oka.

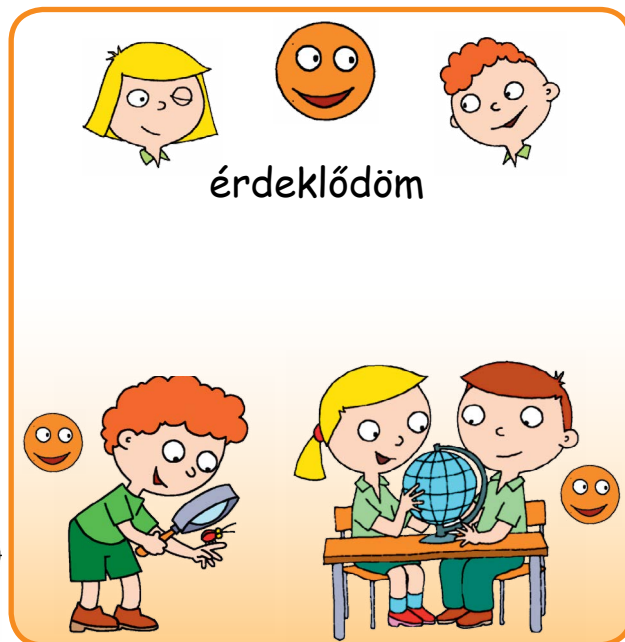
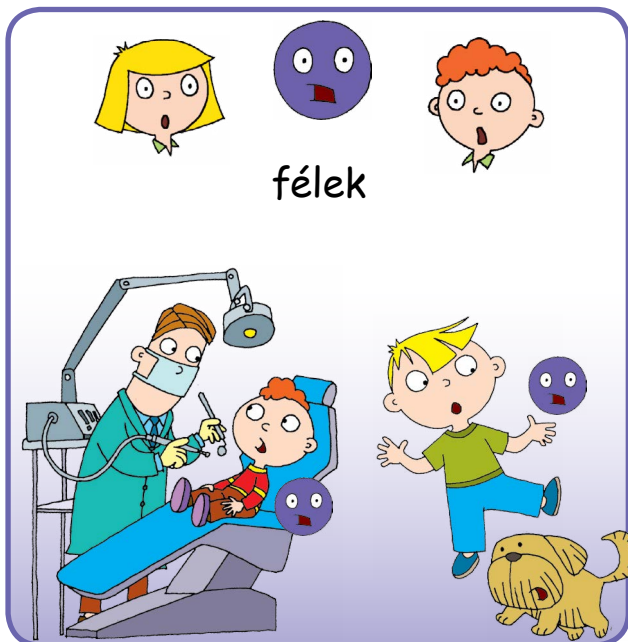

Mit éreznek a rajzokon látható gyerekek?

Miért?

Mondj néhány helyzetet, amikor te is így éreztél!

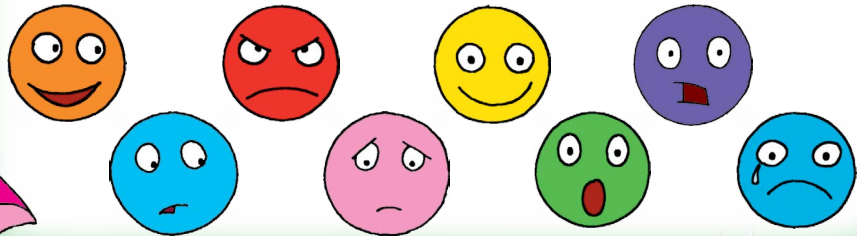
MILYEN LEHET AZ ÉN NAPOM

Nézd meg figyelmesen a rajzot!
Ismerd fel a gyerekek érzelmeit!
Hogy gondolod, miért különböznek egymástól a gyerekek érzelmei?

És te milyen vagy ma? Mondd el!
Válaszd ki a saját smiley-d (mosoly-arcodat)!

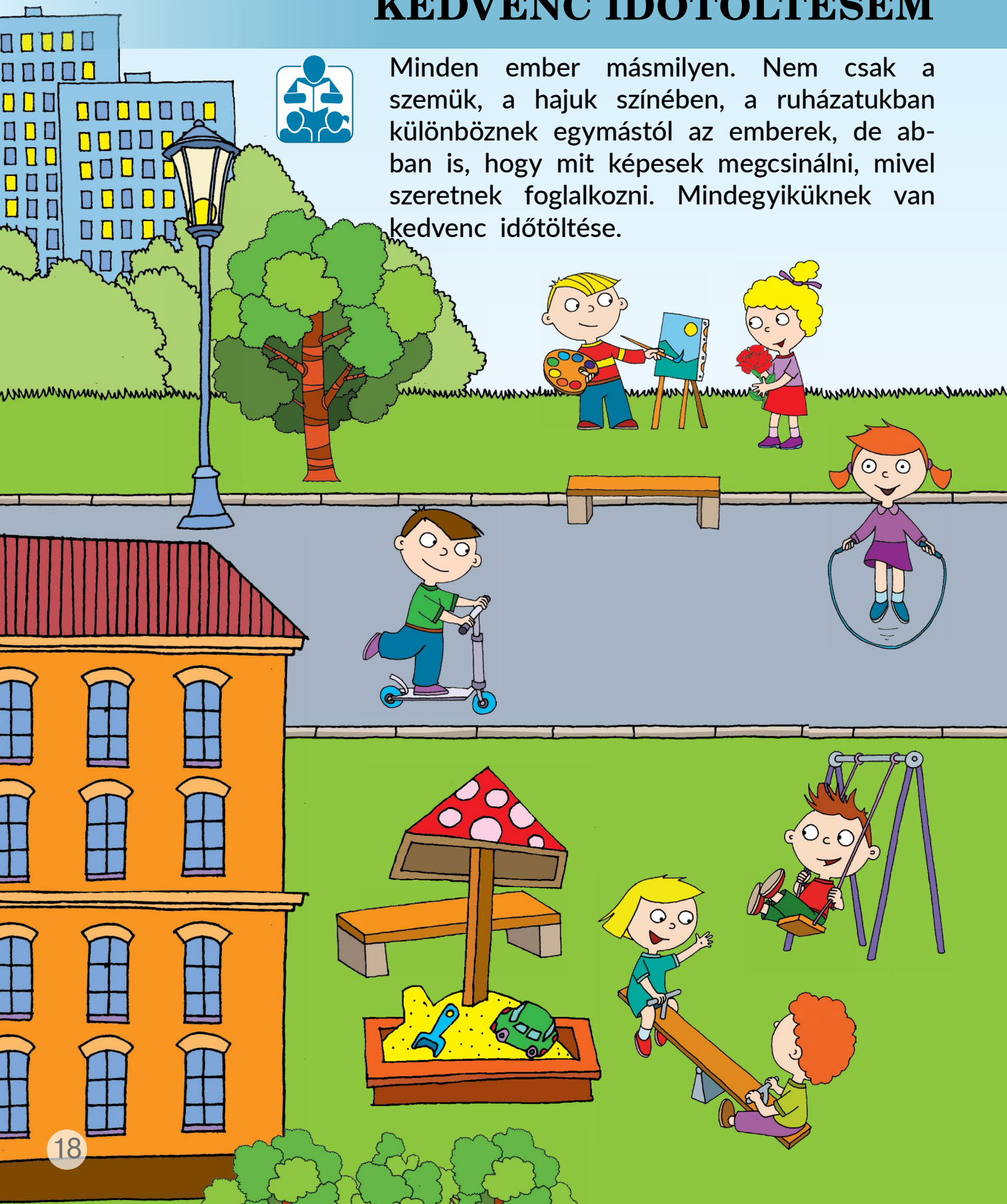

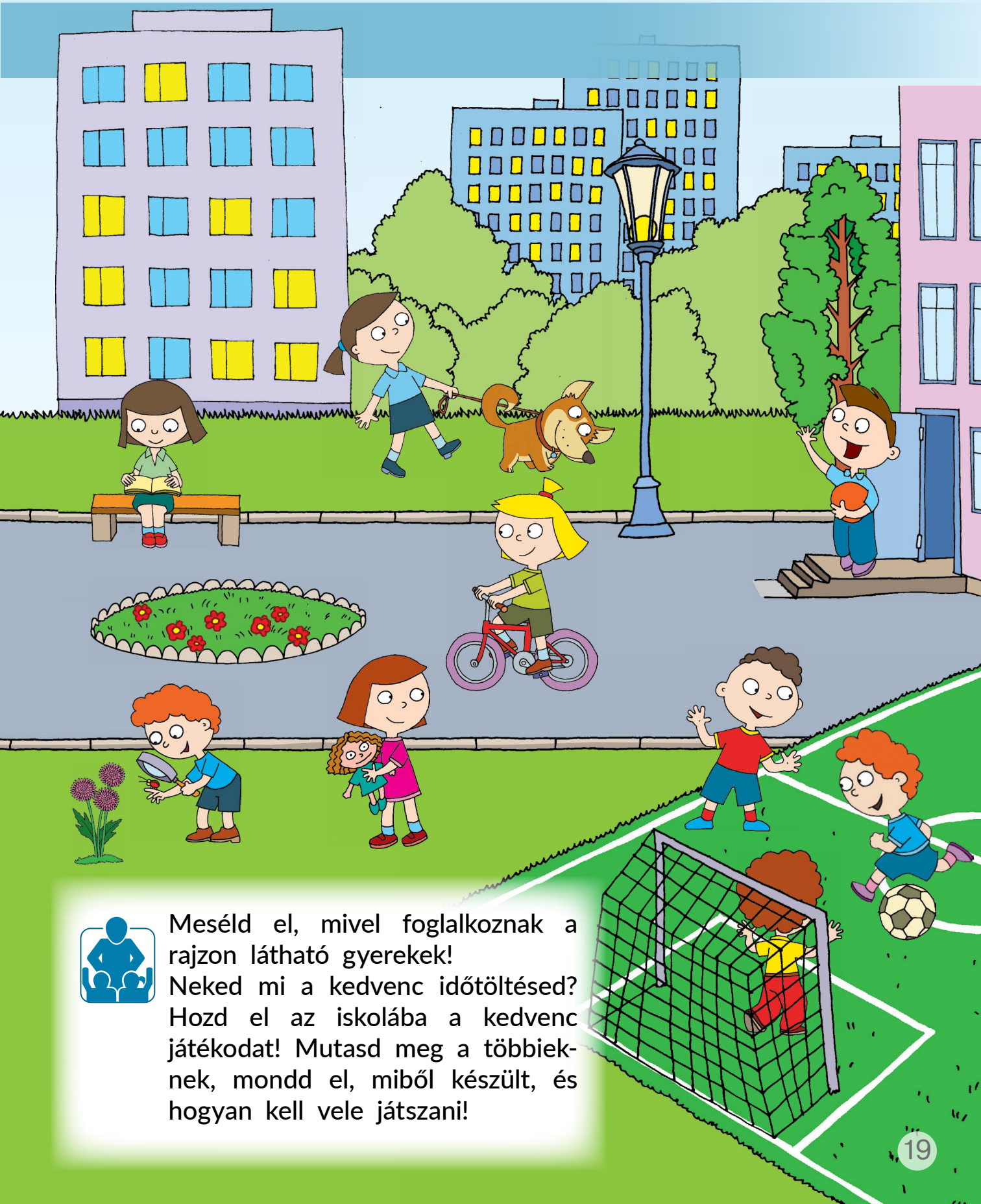

KEDVENC IDŐTÖLTÉSEM

Minden ember másmilyen. Nem csak a szemük, a hajuk színében, a ruházatukban különböznek egymástól az emberek, de abban is, hogy mit képesek megcsinálni, mivel szeretnek foglalkozni. Mindegyiküknek van kedvenc időtöltése.

Meséld el, mivel foglalkoznak a rajzon látható gyerekek!
Neked mi a kedvenc időtöltésed?
Hozd el az iskolába a kedvenc játékodat! Mutasd meg a többieknek, mondd el, miből készült, és hogyan kell vele játszani!

TALÁL MÁNYOK, AMELYEKET

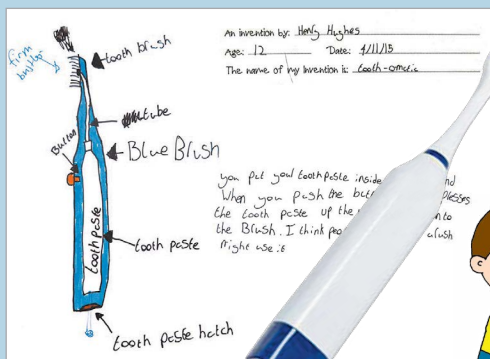
Az egész világon január 17-én méltatják a fiatal feltalálók napját. Nem véletlenül választották pont ezt a dátumot, hanem azért, mert ezen a napon született a híres feltaláló Benjamin Franklin.

Ben, a legelső találmányát – az úszást segítő úszóhártyás kesztyűt – 12 évesen találta fel.

A billenő platóval ellátott játék tehergépkocsit (dömpert) a hatéves Robert találta fel.

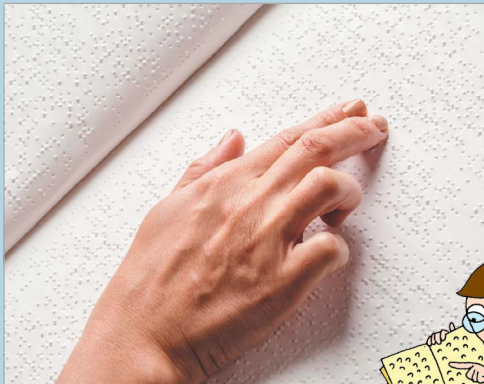
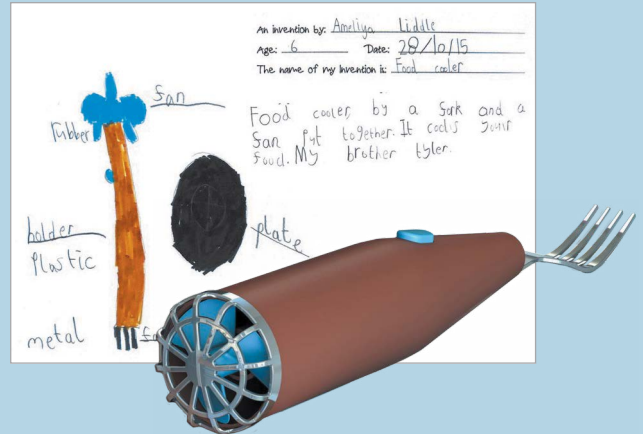
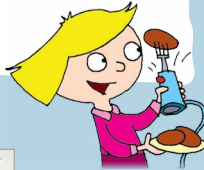
A pálcikás gyümölcsfagylalt úgyszintén gyerektalálmány. Elsőként, a 11 éves amerikai kisfiú, Frank készítette el.

Egy 12 éves Henry nevű nagy-britanniai kisfiú megunta, hogy állandóan rá kellett nyomnia a fogkrémet a fogkefére. Így, feltalálta a fogkefét, amelyikben már benne van a fogkrém.

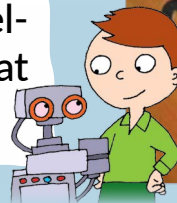
GYEREKEK TALÁLTAK FEL

A hatéves nagy-britanniai Améliának nagyon hiányzott egy olyan villa, amelyik lehűtötte volna az ételt. Így született meg a ventilátoros villa.

A vak és gyengén látó emberek által olvasásra használt írást egy francia Braille nevezetű cipész tízenéves fia fejlesztette ki.

A Lembergben élő 12 éves Makszim olyan robotot készített, amelyik egy mérnök munkáját végzi el. A robot megvizsgálja az adott helyiséget, felméri a méreteket, és az adatokat továbbítja a számítógépnek.

Melyik találmány nyerte el a tetszésedet? Miért? Közülük melyik találmányt használod te is?

Kérdezd meg a rokonaidtól, melyik találmányt tartják ők a legfontosabbnak!

ITT ÉLEK ÉN

Mesélj a házatokról!
Hány lakás vagy szoba van benne? Mi segíti a lakók kényelmét.

Kik a szomszédaid?
Mesélj róluk!
Kikkel barátkozol?

Hol laknak a rokonaid? Mikor szoktad meglátogatni őket? Hogy jutsz el hozzájuk? Milyen járművet veszel igénybe?

VÁROSBAN ÉLEK

Nézd meg a rajzot!
Mi van a nagyvárosban?

Mutasd meg a rajzon azokat a helyeket, amelyeket közterületnek, középületnek nevezhetünk! Magyarázd meg, hogy miért!

A közterületek olyan helyek, amelyeken bárki tartózkodhat.

Beszélgétek meg, hogy kell viselkedni a közterületeken, középületekben!

FALUBAN ÉLEK

Nézd meg a rajzot!
Milyen épületek vannak a faluban?
Mutasd meg a képen látható közterü-
leteket és középületeket! Magyarázd
meg, miért épp ezeket választottad!

Milyen középületekben kell betartani a következő szabályokat?

- Beszélgetni tilos, csendben kell figyelni!
- Nem szabad ujjal mutogatni a kiállított tárgyra.
- Tapsolni kell az előadás végén.
- Suttogva kell beszélni.

Súgó: színház, templom, múzeum, könyvtár.

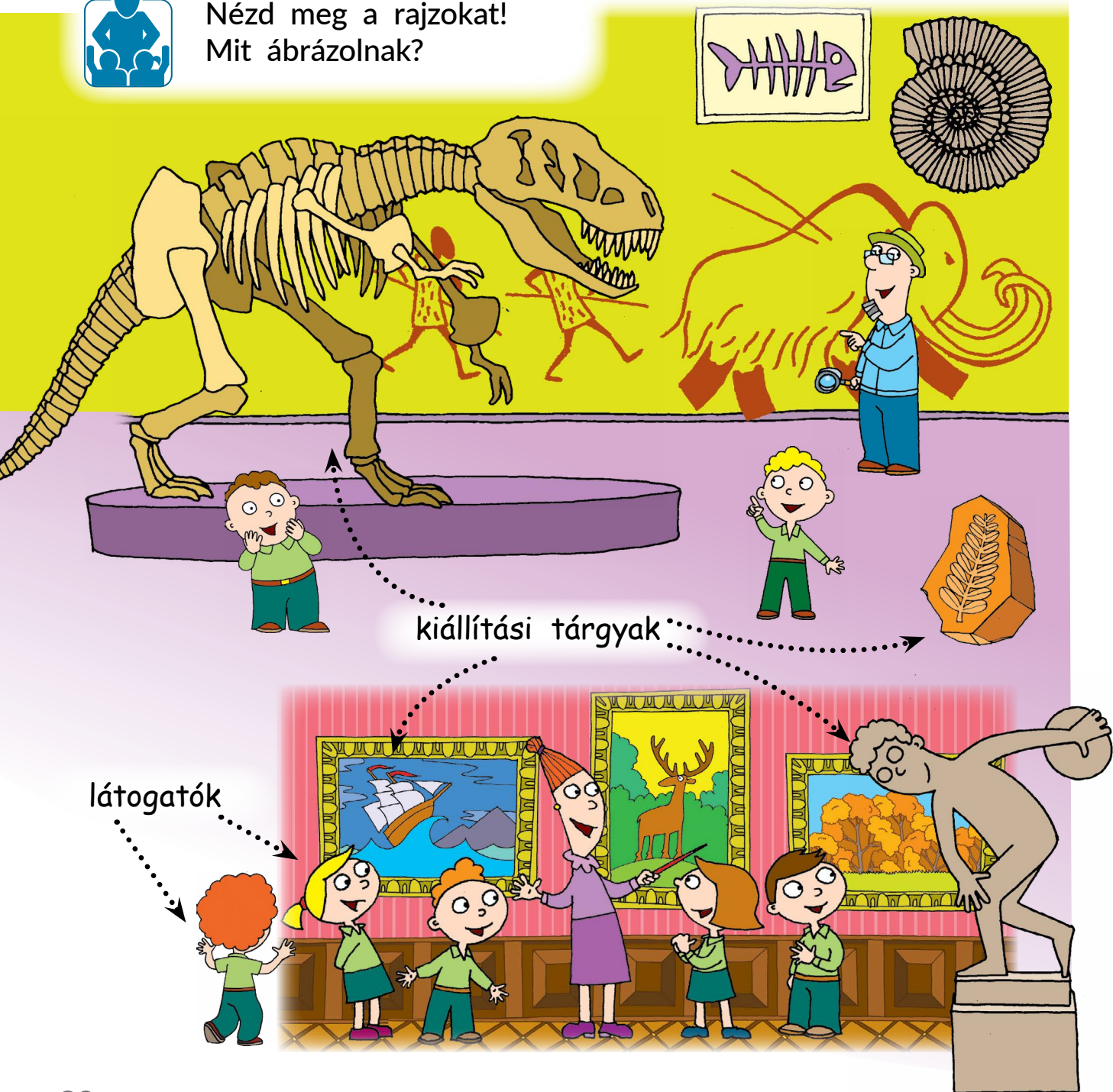
A MÚZEUMBAN

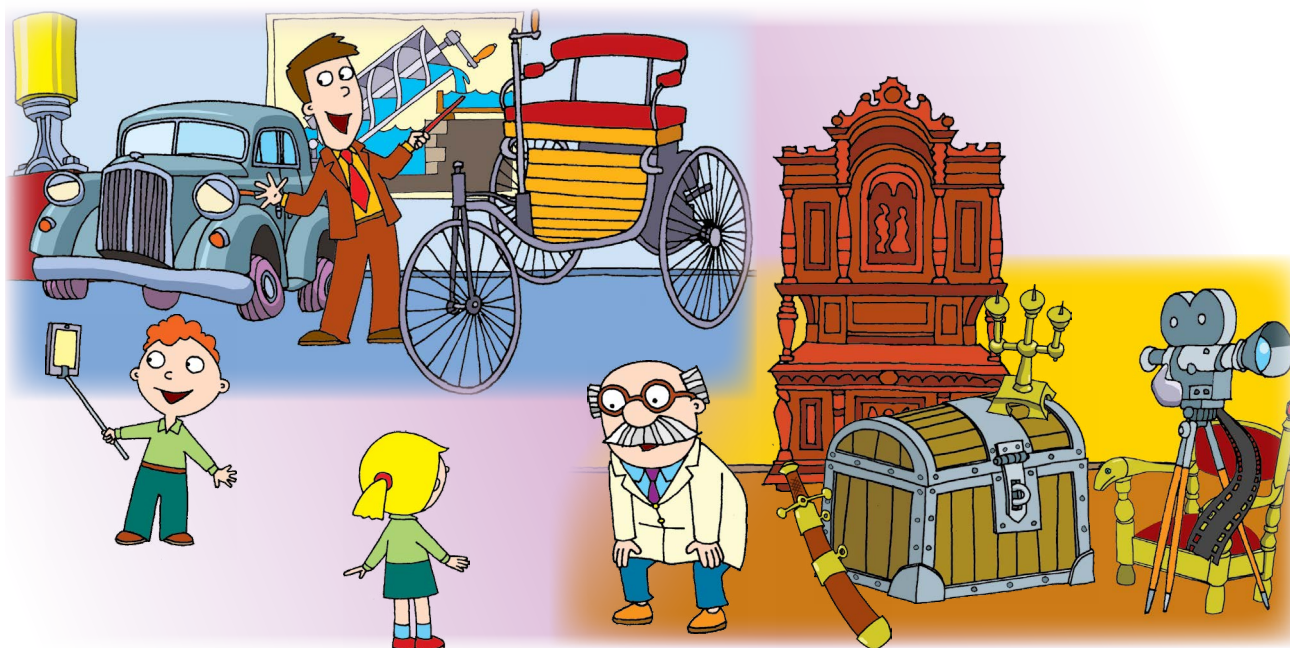

Múzeumba járni nagyon jó dolog. A kiállításokon különböző festmények, edényeket, régiségeket, gépezeteket mutatnak be.

Nézd meg a rajzokat!
Mit ábrázolnak?

Mondjátok el, milyen múze-
umokban voltatok már! Mire
emlékeztek a legjobban?

tárlatvezető➔

VISELKEDÉSI (ILLEM) SZABÁLYOK A MÚZEUMBAN

ÜDVÖZLÜNK A SZÍNHÁZBAN

A bábszínház, a gyermekszínház, a zenés gyermekszínház – mind gyermekszínházak.

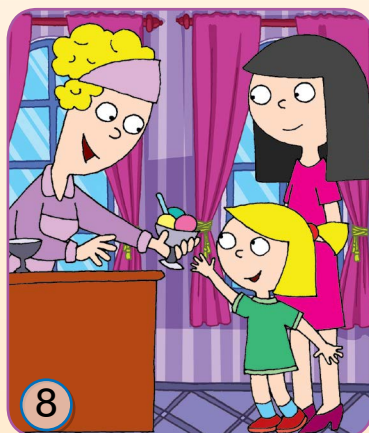
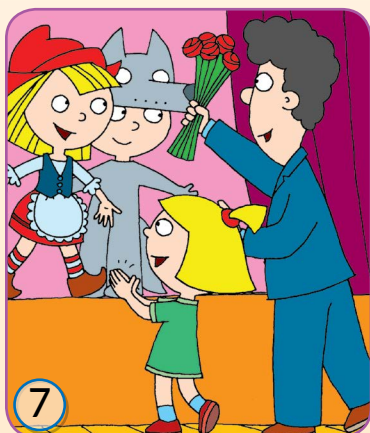
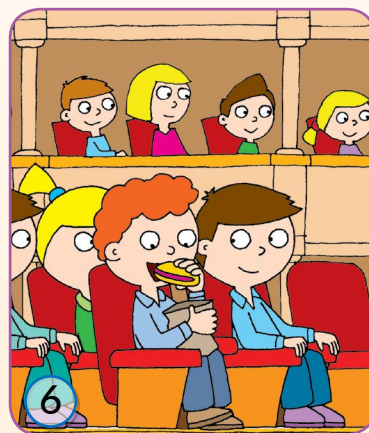
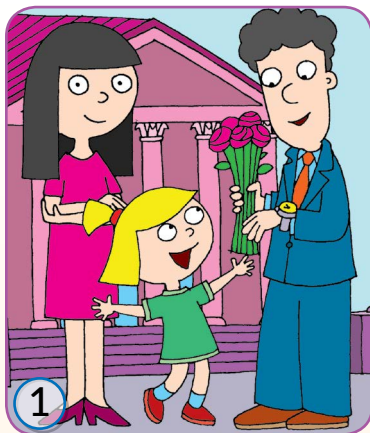
Mondjátok el, milyen színházban voltatok már! Milyen előadást néztetek meg? Miről szóltak? Mely előadások nyerték el a tetszesteket?

A színházi előadások a színpadon játszódnak. Ez az a hely, ahol a színészek szerepelnek: táncolnak, énekelnek, beszélnek. Az előadások egy pontosan meghatározott időben kezdődnek, ezért időben kell érkezni és helyet foglalni. Ne zavarj a színészeket beszéddel, köhögéssel, zajkeltéssel! Tapssal támogasd a színészeket!

Nézd meg a rajzokat! A gyerekek közül kik azok, akik betartották a színházi illemszabályokat és kik nem?

- Milyen hibákat véttek a gyerekek?
- Mit nem szabad csinálni az előadás alatt?

A BEVÁSÁRLÓKÖZPONTBAN

Hova járunk bevásárolni? Kik dolgoznak a bevásárlóközpontban? Milyen részlegei vannak a bevásárlóközpontnak? Hogy kerül az áru a bevásárlóközpontba?

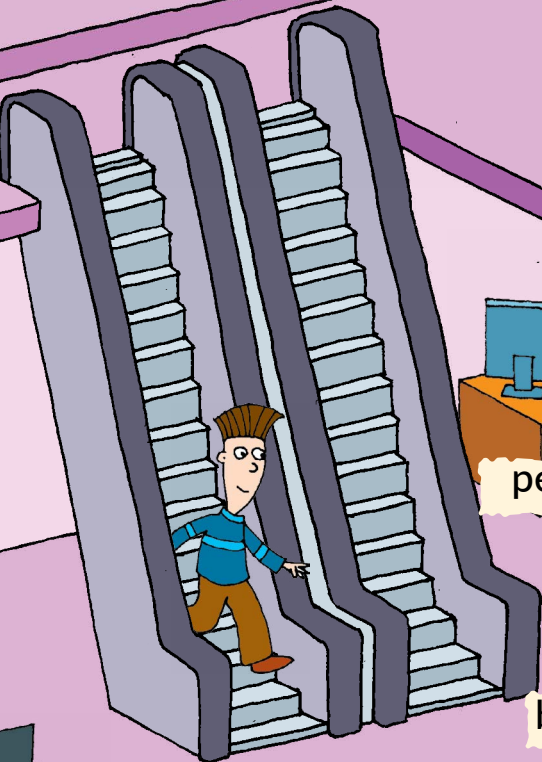
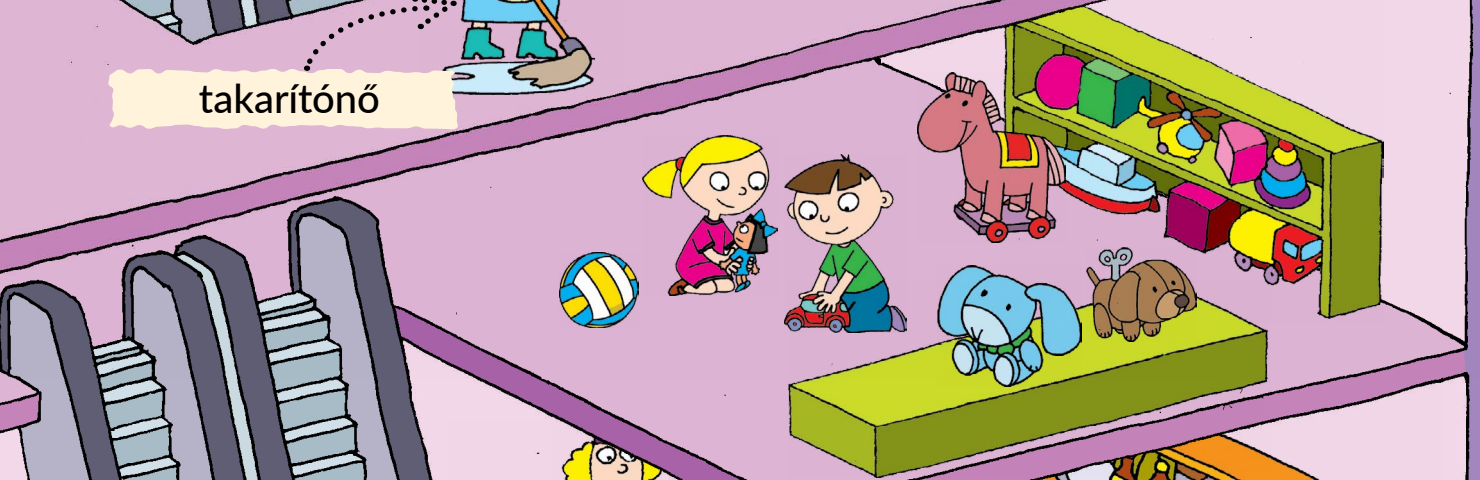
eladó

.....rakodómunkás

.....vásárló

takarítónő

pénztáros

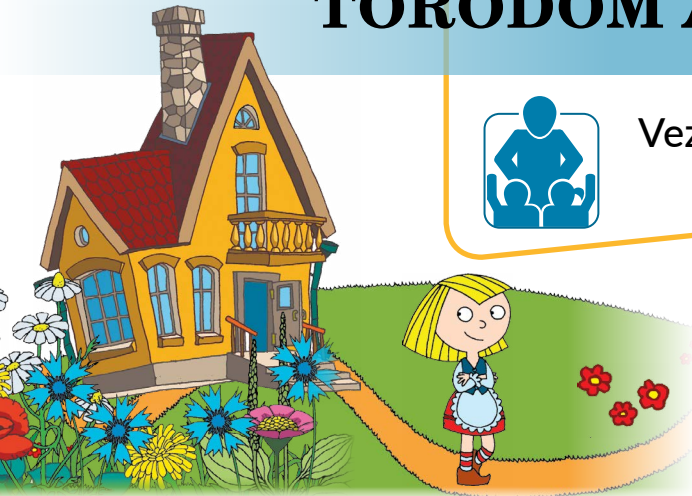
biztonsági őr

Közösen gondolkodjatok el azon, milyen viselkedési szabályokat kell betartani egy bevásárlóközpontban!

TÖRŐDÖM A BIZTONSÁGOMMAL

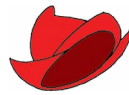
Vezesd Piroskát a biztonságos úton!

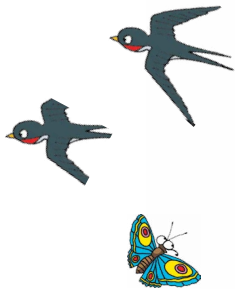
Élt egyszer egy faluban
egy kislány.

A nagymamája varrt neki
egy piros sapkát. Úgy illett a
kislányhoz, hogy mindenki Piro-
skának hívta.

Egyszer a kislány édesanyja sü-
teményt sütött, és azt mondta:
– Látogasd meg nagymamát,
vigyél neki süteményt és egy
csupor vajat!

Piroska gyorsan fogta
magát és elindult a nagy-
mamához.

Megy, mendégél az erdei úton, aztán hirtelen találkozik a vadással.

Találd ki, hogyan társalgott Piroska és a vadász! Mit gondolsz, a farkas oda merészel menni hozzájuk? Vagy elszalad a farkas a nagymamához? Magyarázd meg, miért!

BÁBSZÍNHÁZ

Találjátok ki a mese végét, és játsszátok el párban!

KÖRÜLTEKINTEK A LAKÁSOMBAN

Válaszd ki azokat a tárgyakat, amelyek használhatóak:

– önállóan;

– csak felnőttekkel!

HA EGYEDÜL VAGYUNK OTTHON

A gyerekek közül kinek adsz igazat? Miért? Te kinek nyitsz ajtót?

Jegyezd meg a telefonszámokat, amelyekkel segítséget hívhatsz!

Tűzoltóság

101

Rendőrség

102

Mentők

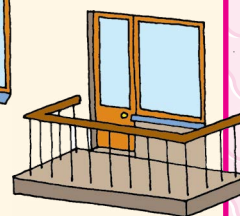
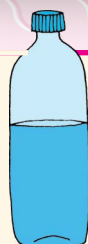
103

VESZÉLYES!

VESZÉLYES!

VESZÉLYES!

Miért veszélyesek az ábrázolt tárgyak?
Milyen tárgyakkal tudnád még kiegészíteni a képet?
Osszátok meg a véleményeiteket egymással!

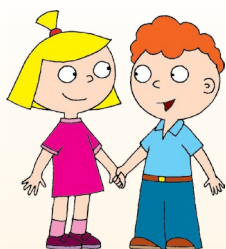
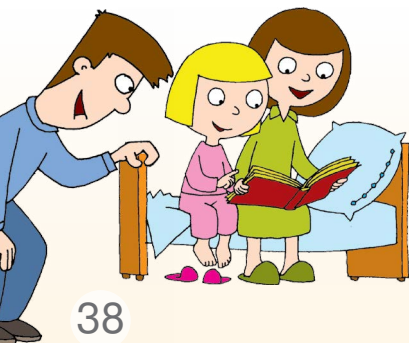

AMIKOR A KÜTYÜK ZAVARNAK

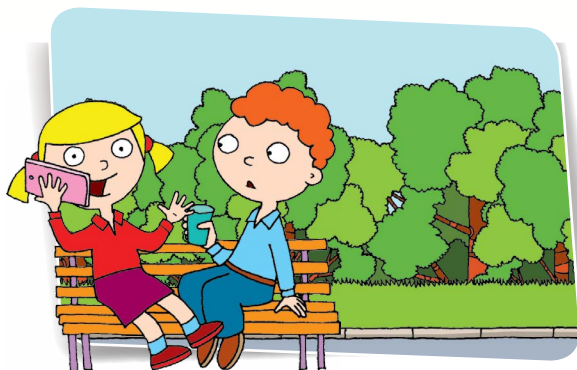
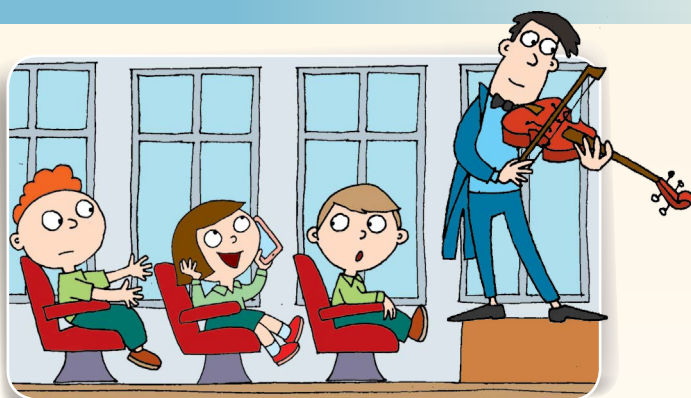
Miből maradt ki Bence? Miért lepődött meg a kislány? Mikor és mire kell a mobiltelefon? a számítógép? Mikor feleslegesek ezek a dolgok? Miért?

Helyettesítheti-e a mobiltelefon a barátokkal eltöltött időt, a sétákat, a családi beszélgetéseket?

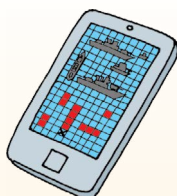

Beszélgétek meg a rajzokon ábrázolt gyerekek viselkedését! Mit lehet javasolni nekik?

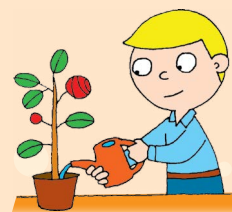
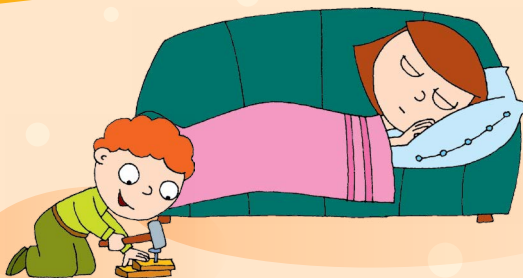
Mire használod a telefonodat? Mondd el!

MILYENEK VAGYTOK OTTHON

Mit csinálnak a rajzon látható gyerekek? És te, hogyan viselkedsz otthon?

Nézd meg a rajzokat! Találd meg a különbségeket! Meséld el, te hogyan takarítasz a szobádban!

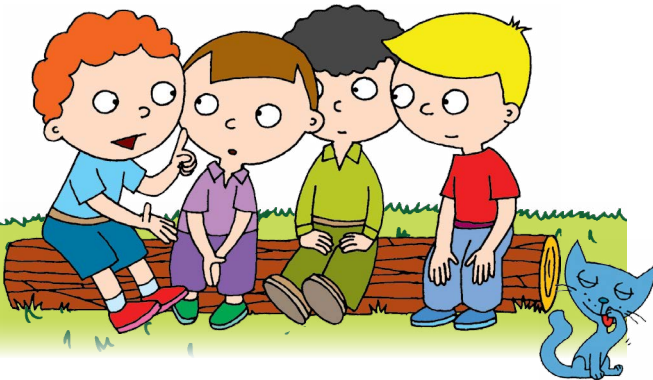

Ül a lócán négy barát
Mind lógatja az orrát.

Feri dohog szüntelen:
„De nehéz az életem.
Apu, anyu egyre nyaggat,
Mind dolgaim felől faggat.
Haj, nehéz az életem!”

Peti szintén így nyavalyog:
„Mindenki szolgálja vagyok.
Szaladj ide, fuss oda.
Az élet de mostoha!”

A két Pál is búsan kezdi:
„Virágot kell öntözni ...”
S zúgolódik mind a négyük,
Milyen nehéz, mily sanyarú
Az életük.

V. Szimonenko nyomán

Mi nem tetszik Ferinek, Petinek és a két Pálnak?
Kit támogatsz a fiúk közül? Mit javasolnál nekik? Te
mit végzel el otthon szívesen?

HOGYAN TÖRÖDÖM AZ EGÉSZSÉGEMMEL?

Az ember egészsége attól függ, hogy mennyire helyesen táplálkozik, tisztálkodik, pihen, milyen az állóképessége. Az olyan élelmiszerek, mint a joghurt, a kása, a hús, a friss zöldség és gyümölcs, a sajt, a hal egészségesek számodra. A chips, a sós szárított kenyérszalma, az édes szénsavas ital, a gyorsétel, a ketchup és a majonéz, a torta károsak lehetnek az egészségedre.

Az egészségre jótékony hatású élelmiszerek

Sokszori fogyasztás esetén az egészségre ártalmas élelmiszerek

A rajzon látható élelmiszerek közül melyeket mossátok meg evés előtt? Miért? Hogy gondolod, milyen élelmiszerektől lehet elhízni? Miért? Milyen élelmiszereket nem szabad nyersen enni?

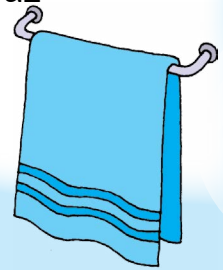
Mi segít neked gondoskodni a tisztaságról?

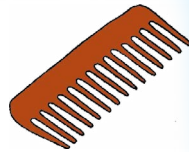
Ha fürödni indulsz el,
Mindig magaddal viszel.
Sima vagyok s illatos,
Ha megdörzsölsz, jó habos.
S megtisztulsz a habomban:
Ki vagyok én a ...

Fürdés után – így van már az –
Mindig tőle vagyok száraz.
Gyöngéd ám a bőrhöz ő,
A puha ...

Foga van, jó pár darab,
De nem rág és nem harap.
Simogatja serényen
Varkocsod meg sörényed.

Van sörtéje és van nyele,
Fogunkat ápoljuk vele.
S ha rá krémet, pasztát nyomunk,
Szép fehér marad a ...

Miként gondoskodtok a tiszta levegőről az osztályokban? A napi teendőid közül mit a legnehezebb elvégezned? Próbáljatok visszaemlékezni, hogyan is kell helyesen állni, ülni, járni, terhet vinni?

MIBŐL TUDHATOD MEG,

LÉTREHOZZUK A „TAVASZ KÖNYVÉT”

Rajzold le a tavasz legelső virágait, a melegebb országokból hazatérő madarakat; a fákon megjelenő első rügyeket, leveleket; fényképezd le, hogyan dolgoznak a felnőttek a virágos- és veteményes kertekben!

HOGY MÁR ITT A TAVASZ?

A TAVASZ JELEI

Visszajött a sok madár,
Híre sincs a hónap már.

Gólya fészken kelepel –
Szántani és vetni kell.

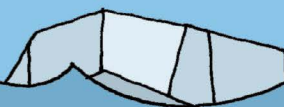
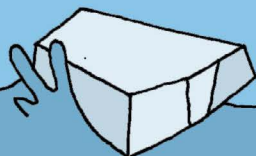
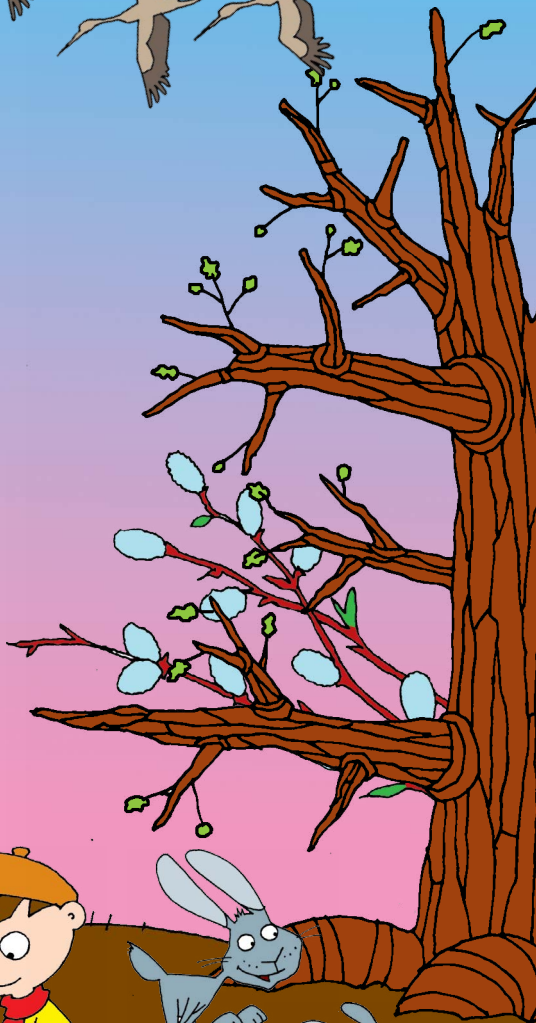
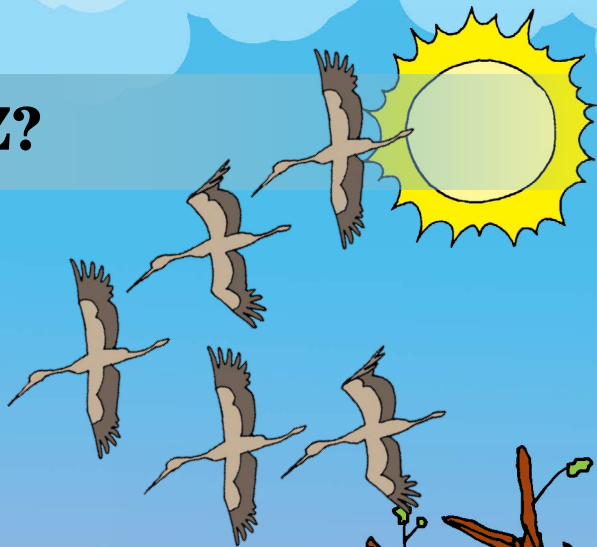
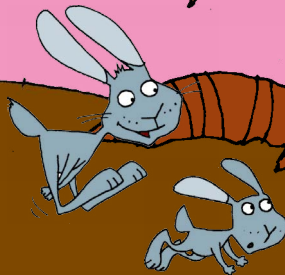
Fészket rak a fecskepár.
Zöldül, virul a határ.

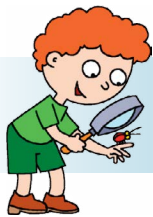
Szitál a langy permeteg –
Vidámak a gyermekek.

N. Karpenko után

Miért épp ezekkel a rajzokkal van ábrázolva a tavasz?
Mivel lehetne még kiegészíteni ezeket a rajzokat?

A FELFEDEZŐ OLDALA

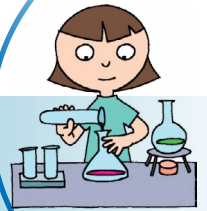
Tavasszal a fák ágain megjelennek a rügyek. Hogy gondolod, hol hajtanak ki a rügyek hamarabb – a szobában, egy vízzel megtöltött edényben, vagy a természetben?

Feltevés: a szobában, egy vízzel megtöltött edénybe állított faágon a rügyek hamarabb kihajtanak, mint a természetben.

Kutatás és megfigyelés: vedyél egy fűzfaágot és egy vízzel töltött edénybe helyezve tedd az ablakpárkányra! Figyelj! Már néhány nap elteltével az ágon lévő rügy elkezd kihajtani. A természetben ez tovább tart.

Következtetés: az ablakpárkányon vízzel megtöltött edényben lévő ágak rügyei hamarabb kihajtanak, mint a természetben. A természetben ez tovább tart, mert még hideg van.

A SAJÁT KISKERTED AZ ABLAKBAN

Egy kistányér aljára szórj egy kevés apró kavicsot! Felnőtt segítségével vágd le egy sárgarépa felső részét, és helyezd a kistányérra a vágott részével lefelé!

Önts rá annyi vizet, amennyi eltakarja a vágást! Tedd az ablakpárkány árnyékosabb részére! Néhány nap elteltével zöld hajtások jelennek meg a sárgarépán, amelyek nagyon gyorsan növekednek.

Ugyanez történik tavasszal a kertekbe kiültetett zöldségekkel.

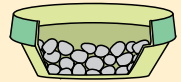
Érdekes megfigyelni, ahogy az apró magvakból kinőnek a paradicsomok, az uborkák, a cukkinik. Hogyan történik mindez?

Tedd a magvakat egy nedves anyagba, hogy minél hamarabb jelenjenek meg a csírák!

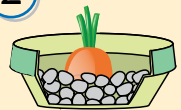
A kicsírázott magvakból 1-et 2-öt tégy, egy földdel félig megtöltött, egyszer használatos pohárba!

A poharakat tedd ki az ablakpárkányra, és locsold meg! Oszd meg a tapasztalataidat!

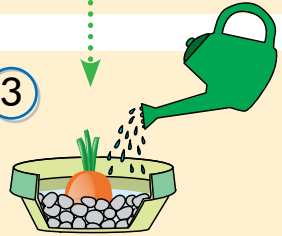
1

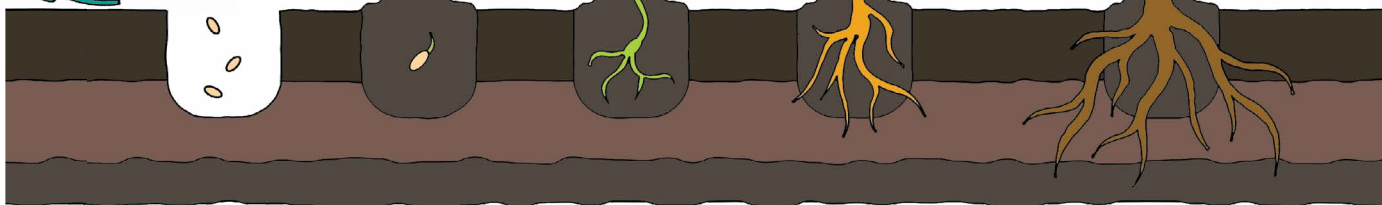
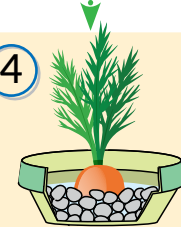
2

3

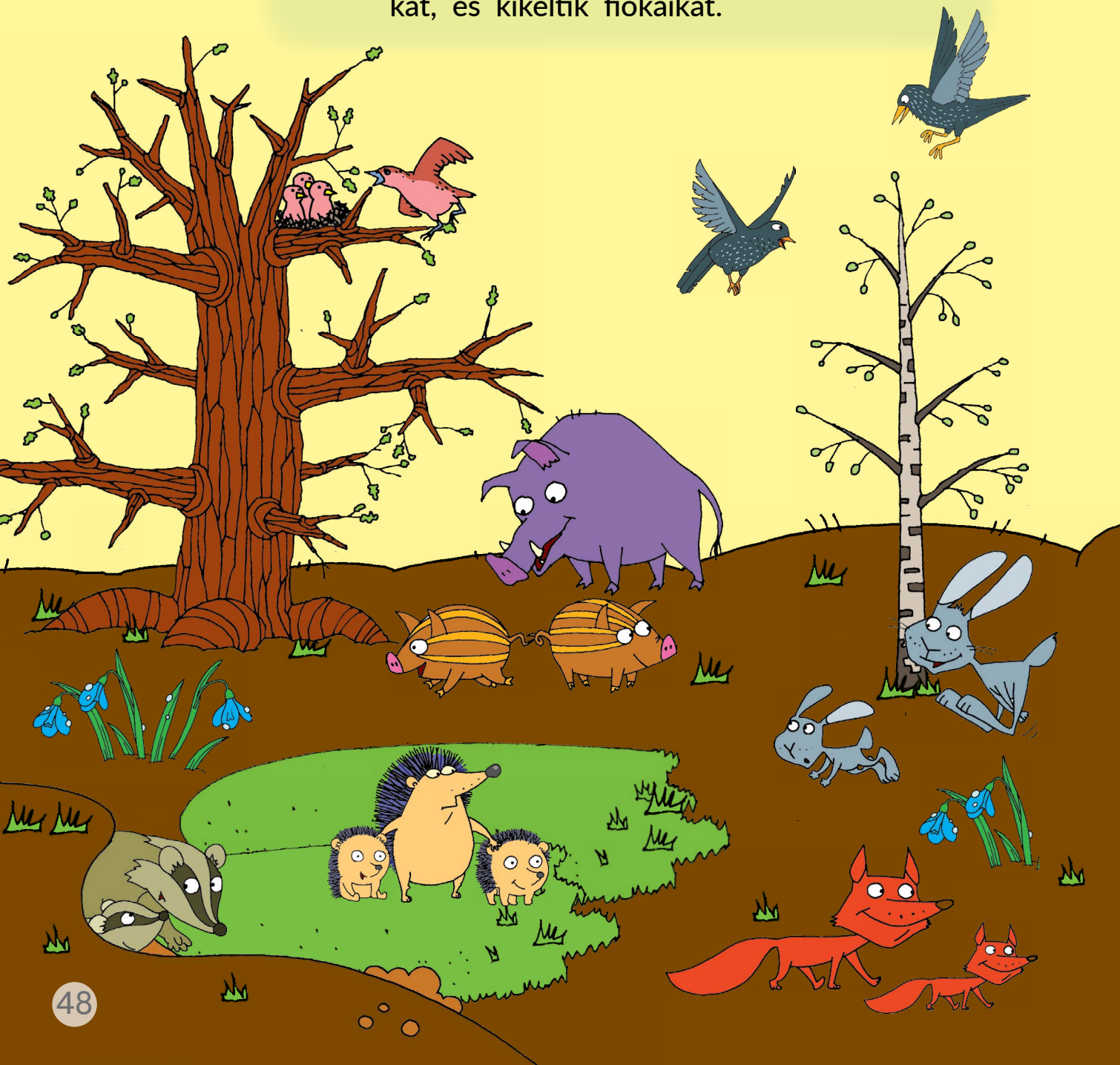
4

AZ ÁLLATOK TAVASZI GONDJAI

A növények és a rovarok megjelenésével együtt, a telelő madarak visszatérnek a gyümölcsösökbe és az erdőkbe. A melegebb vidékekről visszatér a seregély, a kakukk, a pacsirta. Fészket raknak, lerakják a tojásikat, és kikeltik fiókáikat.

Felébrednek téli álmukból a medvék, a borzok, a sündisznók, a gyíkok, a teknősbékák, a békák. A tél vége felé, kora tavasszal hozzák világra kölykeiket a vadon élő állatok. A felnőtt állatok vigyáznak rájuk, megtanítják őket, hogyan kell ételmet szerezni.

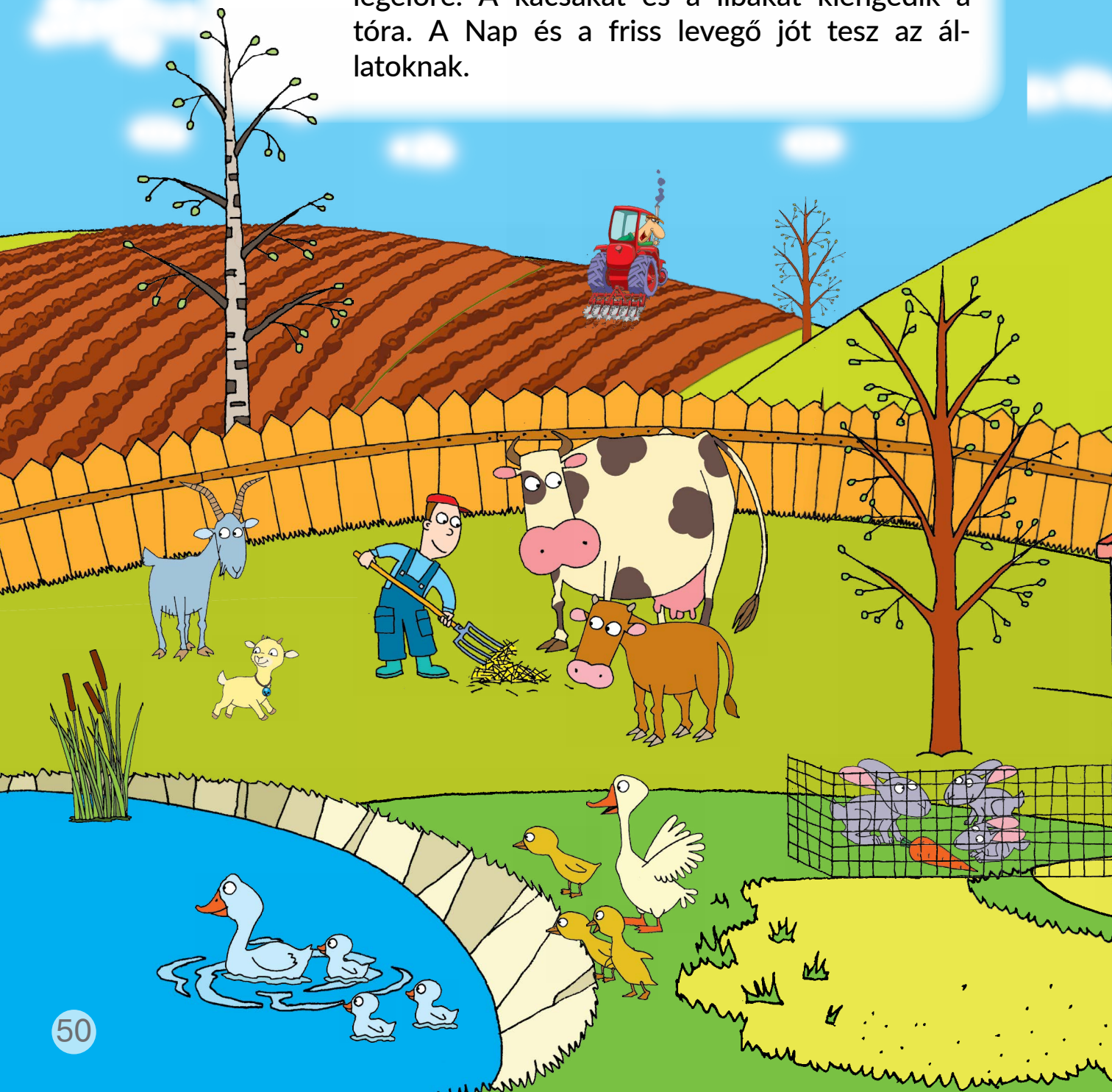

A rajz alapján állítsatok össze egy elbeszélést az állatok tavaszi gondjairól!

A HÁZIÁLLATOK TAVASSZAL

A szarvasmarháknak, a sertéseknek, a juhoknak, a lovaknak kicsinyei születnek. Közben kizöldül a fű, a felnőtt állatokat kihajtják a legelőre. A kacsákat és a libákat kiengedik a tóra. A Nap és a friss levegő jót tesz az állatoknak.

Hasonlítsd össze a házi- és a vadállatok tavaszi életét! Miben különböznek?

TAVASZI MUNKÁK

Milyen munkákat végeznek a rajzon látható felnőttek és gyerekek?

A VÁROSBAN ÉS A FALUBAN

Ha jönnek a Melegek,
Kiskertembe kimegyek,
S egy sarkába
Jó magágyba
Virágmagvakat vetek.

Napfény, neved!
Langy eső, ess!
Itasd át jól a talajt,
S puha földben,
Meleg ölben
Az alvó mag mind kihajt.
S mire a nyár beköszönt,
Láthatsz dús virágözönt.
Őszig virágoznak,
Illatoznak.
Csokrot, bokrétát köthetsz –
Jó munkádnak örülhetsz.

M. Zabla nyomán

Te mit szeretnél csinálni a veteményeskertben, a gyümölcsösben vagy a parkokban?

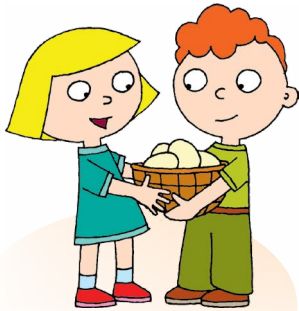

A TAVASZ ÜNNEPNAPTÁRA

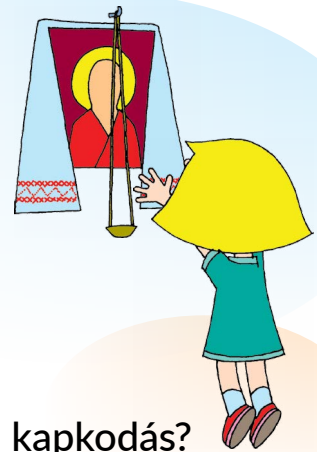
HÚSVÉT

Kora reggel felserkentünk,
Festékeket készítettünk:
Hagymahéjból, növényekből,
Bogyókból meg fakéregből.

Kendermagos jérce
Tojásait véve
Kihímezzük, kipingáljuk,
Szép mintákkal kicifrázzuk.

Szobánk szépen kisöpörtük,
Varrottással díszítettük.
Ünneplőbe öltöttünk:
Hímzett inget felöltöttünk.

Mi ez a nagy kapkodás?
Összeül az egész ház:
Apu, anyu, nagymama –
Tojásfestés lesz itt ma.
A sok szín mind jót ígér:
A piros – hogy öröm ér,
A sárga a jólét,
Jószerencse: a kék.
A zöld: boldog élet –
Legyen mind a részed!

J. Jakovenko nyomán

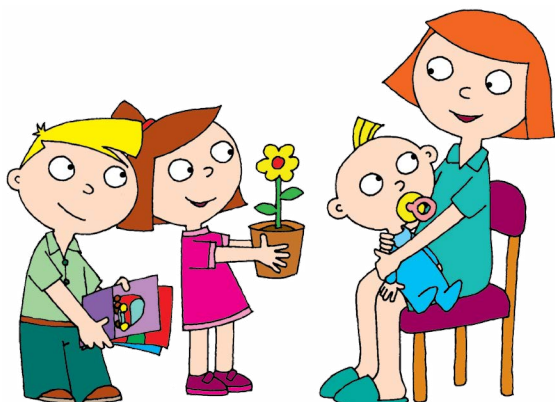

Beszéljétek meg, hogy vajon milyen színeket lehet kinyerni a különböző növényekből! Kérdezzétek meg a felnőtteket, hogy ők mivel festették a hímes tojásokat!? Milyen húsvéti szokások vannak a te családotokban?

ANYÁK NAPJA

ANYA – ez a legelső szó, amit kimondanak a gyerekek az egész világon. Ez nem meglepő, hiszen a legelső ember, aki a bölcsőjük fölé hajol nem más, mint az édesanyjuk.

A csecsemő csak gügyög,
De a „mama” szót már tudja.
E szó legszebb a világon.
Anyanyelvünk is így mondja:
Anya, mama, mamuka,
Édesanya, anyuka!
Így szólítlak téged én,
Hőn szeretett jó szülém.

V. Hrinjko nyomán

A világ több nyelvén az anya szó „M” betűvel kezdődik:

mama – sumér, ukrán, román, fehérorosz nyelven

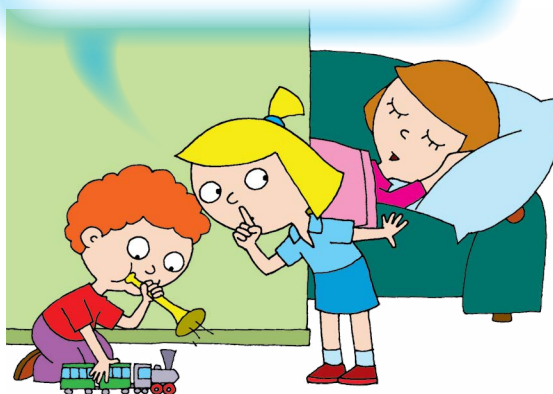
majka – bolgár nyelven

matka – lengyelül

mutter – németül

mother – angolul.

Vigyázzatok az anyukákra! Ne sértsétek meg őket, segítsetek nekik!

Májusban ünnepeljük az Anyák napját. Te is készíthetsz anyukádnak ajándékot:

- rajzolhatsz számára valamit;
- készíthetsz számára egy képeslapot, applikációt.

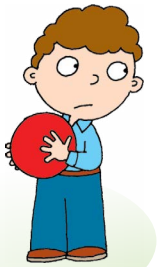
HOGYAN VISELKEDJ A TÖBBIEKKEL?

Vannak saját játékaid, személyes tárgyaid. De te nem mindig akarsz osztozkodni, vagy odaadni a sajátodat valaki másnak. Haragszol, ha engedély nélkül elveszik a dolgaikat. Ám mégsem szeretnéd, ha fősvénynek tartanának.

ENYÉM ÉS MIENK

Labdázna a gyerekek,
De nincs köztük Gyurka.
Nem jön be a játékba,
Áll félrevonulva.
Új labdáját befogva,
Finom kis kezébe...
Társai közt rászolgált
A „zsugori” névre.
„Az én mackóm! Az én labdám!
Az én folyóm partja!
A homok is mind enyém!”
Egyre csak ezt hajtja.

Gyurka immár nagy fiú,
Ötéves múlt nemrég.
Ajándékkal lepte meg
Sok-sok kedves vendég.
Most is kapott egyiküktől
Egy szép játékvasutat,
Ha felhúzza, elindul
S száguld rajta a vonat.

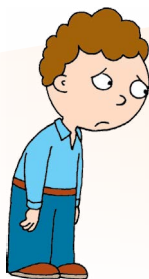

NE LÉGY FÖSVÉNY

Vendégeit a mama
Szívből invitálja,
Süteménnyel, gyümölcssel,
Teával kínálja.

Körülveszik Gyurkát:

-- Indítsd be, no lássuk,
Milyen az új ajándék,
Mit tud az új vasút?

- Hagyjátok! Ez az enyém! -
Még ki sem próbálta,
S ajándékát azonnál
Az ágy alá dugta.
Smucig! Sóher! Zsugori!
Az ilyet ki szereti?

H. Bojko után

Azok számára,
akik nem akarnak
fösvények lenni, válaszd ki
a lufikba rejtett
megfelelő jó tanácsokat!

Gondkoldj el a
kérdésen: szoktam-e
fösvény lenni!?

Nem akarok
veled osztoz-
kodni!

Oszd meg
velem, légy
szíves!

Elvehetem?

Akarsz
cserélni?

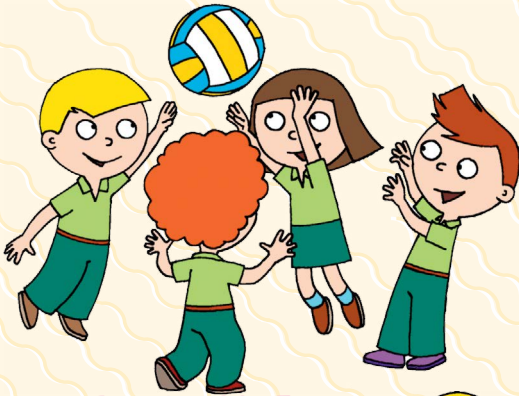
Megkínálsz?

Ez az enyém!

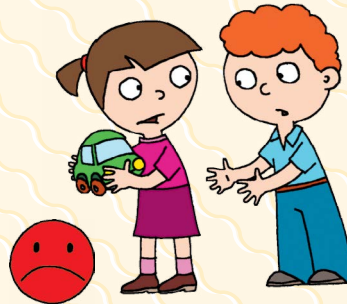
TUDJ BARÁTKOZNI!

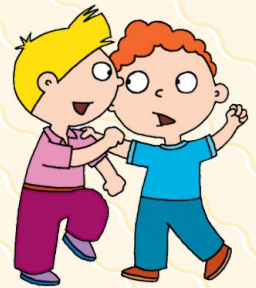
Szeretnéd, ha a többiek jól viselkednének veled, nem sértegetnének, játszanának veled, megosztanák a játékaikat? Akkor légy jóindulatú, jószívű, barátságos! Játssz közös játékokat a barátaiddal!

játszatok együtt!

engedély nélkül
ne vedd el a másét!

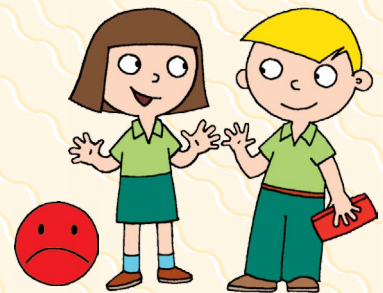
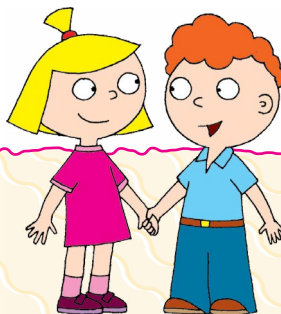

ne verekedj!

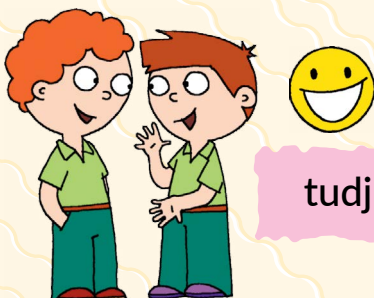

örülj mások
sikereinek!

Mit jelent az, hogy
BARÁTKOZNI

ne csalj!

tudj kibékülni!

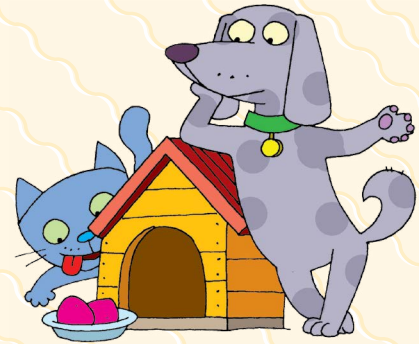
oszd meg mással,
ami a tiéd!

A cica a Bodrit
Barátjának mondta,
Ám a kutyus eledelét
Gyakorta ellopta.
A kutyus csak legyintett:
„Barátom, hadd vigye hát”.
Mondjátok meg gyerekek:
Tesz-e így egy jó barát?

P. Voronyko

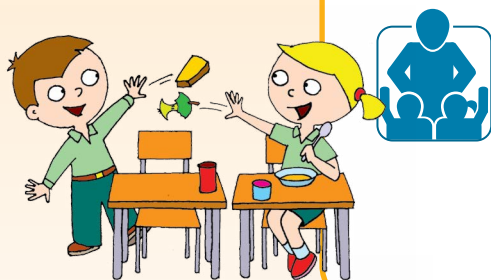
Meséld el, te hogyan viselkedsz a barátaiddal!

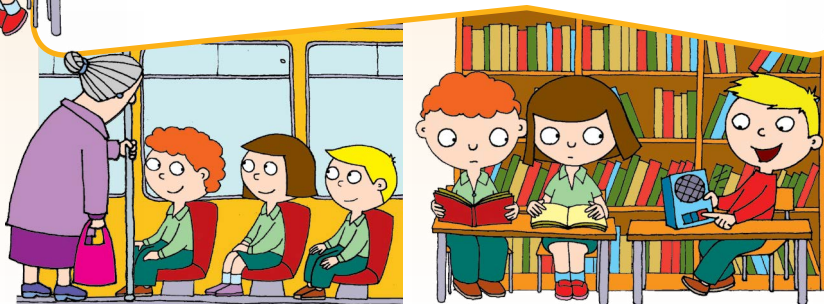
Készítsetek az osztályteremben egy **BARÁTSÁG SARKOT!**
Ide tehetitek a barátaitoknak vagy barátnőiteknek írt vagy
rajzolt képeslapokat, születésnapj jókívánságokat, matricákat,
szerencsét kívánó üdvözlőket, mielőbbi gyógyulást kívánó
versikéket, köszönő, vagy épp bocsánatkérő levélkéket.

MINDENHOL UDVARIASNAK KELL LENNI!

Beszélgétek meg a képen lát-
ható gyerekek viselkedését!
Milyen hibákat követtek el a
gyerekek? Miként kellett vol-
na viselkedniük?

Felkelt reggel Marika
S szól apjához: „Köszönet!”
Majd amikor reggelizett,
Akkor mondott: „Jó reggelt!”

I. Szicsovik

Milyen udva-
rias szavakat
használt
tévesen a
kislány?

Közösen hozzatok létre egy
illemszótárt!

Játsszátok el párban!

- miként kérdezzük meg, hány óra van;
- miként kérdezzük meg az osztálytársunktól, hogy milyen lesz a következő óránk;
- milyen szavakkal forduljunk a tanító nénihez vagy tanító bácsihoz, ha óra alatt ki kell mennünk.

Köszönöm
Jó napot! Bocsánat
Minden jót!
Viszont látásra! Kérem szépen!
Nagyon szépen kérem!
Jó éjszakát!
Köszönöm szépen

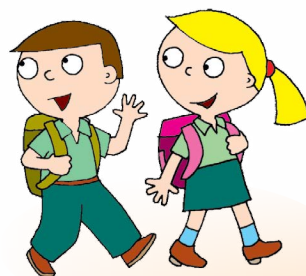
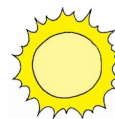

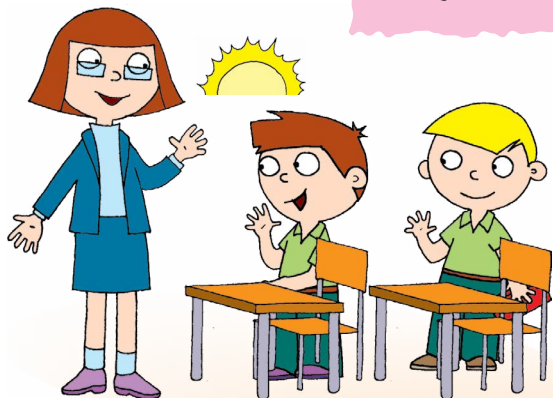
Képzeljétek el, hogy ezeknek az eseményeknek a részesei vagytok! Hogyan üdvözlétek egymást vagy köszönnétek el egymástól?

Jó reggelt!

Jó napot!

Jó estét!

Jó éjszakát!

Szia!

Üdvözöllek!

Viszlát!

A viszont látásra!

AZ ORSZÁG, AHOL ÉLSZ - UKRAJNA

CSODÁLATOS NEVEK

Egyszer egy parkban üldögéltem. Mellettem, a padon, újságot olvasva egy öreg bácsi ült. Szalmakalapot és ukrán hímzésű inget viselt. Nem messze tőlünk egy kisfiú labdázott.

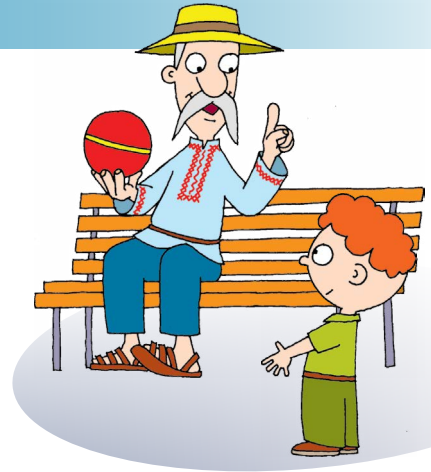

Elrúgta a labdát, ami, egy fa törzséről visszapattanva a bácsi lábához gurult. Az apó felemelte a labdát és várta, mi történik.

A kisfiú a padhoz ment, megállt a bácsitól néhány lépésre, s várta, hogy az visszaadja a labdáját.

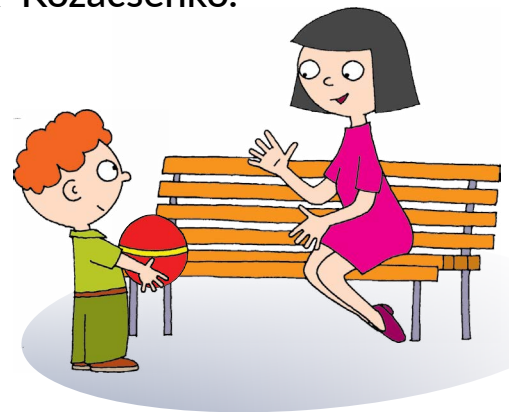
- Te ki vagy, fiacskám? – kérdezte az apó.
 - Patriknak hívnak – válaszolta a kisfiú.
 - És a vezetéknevedet tudod-e?
 - Tudom, Kozacsenko.
 - És még mit tudsz mondani magadról?
- A legényke hallgatott.
- Hol laksz?
 - Kijevben.

– Tehát te nemcsak Patrik Kozacsenko vagy, hanem kijevi is – mosolyodott el a bácsi. – Ezenkívül ukrán vagy, mert Ukrajnában születél és ukrán a nemzetiséged. Egyúttal európai is vagy, hiszen az országunk se nem Afrikában, se nem Amerikában, se nem Ausztráliában, hanem Európában található. Ráadásul még földlakó is vagy, mert a Föld nevű bolygón élsz. Látod, ez mind te vagy, Patrik Kozacsenko.

A bácsi átnyújtotta Patriknak a labdát. A legényke két kézzel elkapta, és hanyatt-homlok odaszaladt a szomszédos padon ülő anyukájához, hogy elmondja neki is, mennyiféle érdekes és meglepő neve van egyszerre.

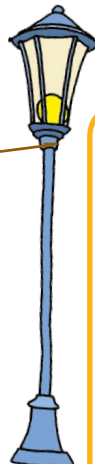

A. Hriharuk

Jegyezd meg!

Te egyben a városod vagy a falud közösségének tagja, Ukrajna állampolgára, európai; és a Föld nevű bolygó lakosa vagy!

Osszátok szét a szerepeket! Meséljétek magatokról, mint ahogy Patrik mesélt az anyukájának!

AZ ÁLLAM JELKÉPEI

ORSZÁGUNK ZÁSZLÓJA

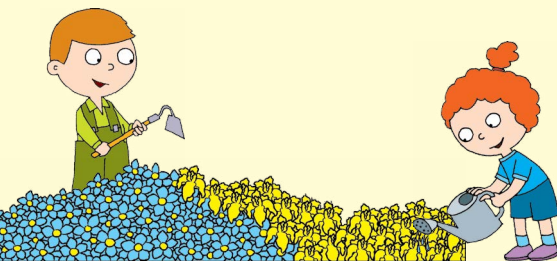
Az országunk lobogója - kék-sárga
A sárga szín a rozsmező színe, a kék - a tiszta égbolté.

Ismerd fel Ukrajna Zászlóját!

Súgó:
Svédország, Kazahsztán, Ukrajna

Milyen helyeken lehet zászlót látni?

A ZÁSZLÓ, A CÍMER, A HIMNUSZ

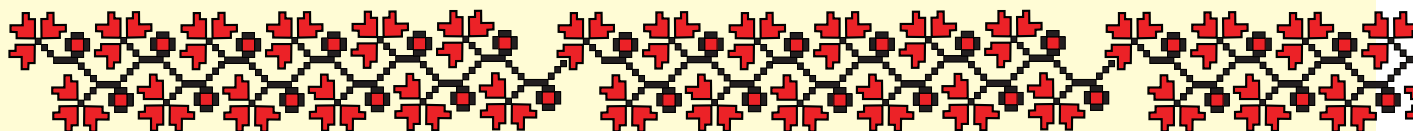

A CÍMERÜNK ÉS A HIMNUSZUNK

Minden országnak van címere. Ukrajnának -

Címert láthatsz okmányokon, pénzerméken, pecséteken.

Ukrajna Himnusza - ünnepélyes hazafias dallam, amely Ukrajnát dicsőíti. Amikor felcsendül a himnusz, akkor fel kell állni!

Hol és mikor lehet hallani a himnuszt?

JOGOM VAN A JOGAIMHOZ

Egy gyerek így írt a jogairól:

„Gyerek vagyok. Jogom van egészségesnek lenni. Jogom van otthonra, szülőkre, oktatásra és barátokra”.

Minden gyermeknek joga van a tanuláshoz

Minden gyermeknek joga van a teljes értékű táplálkozáshoz

A rokkant gyermekek különleges bánásmódra jogosultak

Minden gyermeknek joga van a pihenéshez és szórakozáshoz

Minden gyermeknek joga van a szeretetnek és gondoskodáshoz

Egyetlen gyermek sem válhat erőszak vagy háború áldozatává

Minden gyermeknek joga van az orvosi ellátáshoz

Egyetlen gyermeket sem érhet sértés vagy megalázás

Jegyezd meg!

Felhasználva a jogaidat ne árts más embernek!

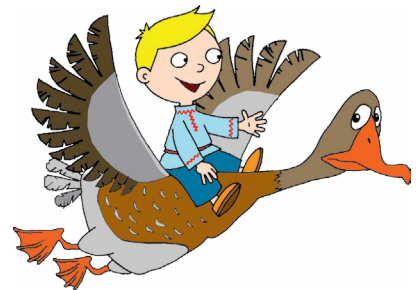

Úgy esett, hogy Andi-Bandit
A boszorkány elrabolta.
Árván maradt apja, anyja
Sírt, keserget lesújtva.
Szegény fiú nagyon félt,
Félelmében elalélt.

Parton ül, a vizet nézi,
S a ludakat hívja-kéri:
„Liba-liba-libuskáim,
Vegyetek a szárnyatokra
S röptsetek otthonomba!”

Egy liba-liba-libuska
Fel is vette szárnyára,
Visszavitte otthonába.
Öröm jött a szülőházba!
Ez mese. De ma bizony
Boszorkánytól nem kell félni:
Törvény tiltja a gyereket
Apja-anyjától elvenni.
A törvény a gyermekrablást
Szigorúan bünteti.
A rosszakat a jog sújtja,
A jókat védelmezi.

I. Zsilenko

Miért is kell elővigyá-
zatosnak lenni idegen
emberekkel szemben? Ki-
nek szabad ajtót nyitni?
Kihez forduljunk segítsé-
gért veszély esetén?

A RENDSZERETETRŐL

Nem kérdezzük tőled, hogy ki szoktad-e takarítani a szobádat. Meg vagyunk győződve róla, hogy minden kisfiú és kislány a helyére rakja a dolgait, megöntözi a virágokat, gondoskodik a házi állatkáiról, beveti az ágycát.

Дивний звір

Van-e vajon, ki nem tudja,
A fát, deszkát ki gyalulja,
Hogy legyen táblád, padod, széked?
Az ASZTALOS, ki fárad érted.

KOVÁCS, fogja a kalapácsot,
Csinál ekét, boronát, rácst.

A MOLNÁR van nagy szorgalomban:
Egész nap fárad a malomban.
Finom lisztet őröl nekünk:
Legyen cipónk, lágy kenyérünk.

FAZEKAS keze: aranyból.
Csodát művel az agyagból.
Nem lazsal, nem ücsörög –
Formál csuprot, köcsögöt.

Milyen furcsa állatról
van szó a versben?
Hogyan sikerült a
kisfiúnak legyőznie
őt? Nálad otthon la-
kik-e ehhez hasonló
furcsa állat?

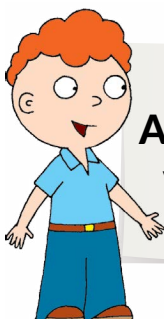
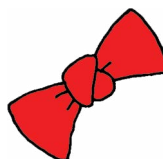

A SZABÓ nagy becsben áll:
Szabja-varrja a ruhát.
A SUSZTER meg lábbelit készít,
Cipőt, csizmát, nyárit, meg télit.
Minden mai s régi szakmát
Becsüljük meg egyaránt!

V. Hej

Ki vettette el ezeket a tárgyakat? Keresd meg!

A rendszeretethez vezető öt lépés

1

Koszoruhát nem veszszünk fel!

Nem szép dolog mosatlan hajjal járni és kihagyni a fogmosást

2

Szokd meg vállfára akasztani és nem csak ledobni a ruháidat!

3

4

Figyelj arra, hogy a lábbelid mindig tiszta legyen!

5

Mindig rakd el a helyükre a dolgaidat!

VÁRJUK A NYARAT

A Nap délben magasan áll. Simogató, meleg sugarai minden-
hova elérnek. A nyári nappalok
hosszabbak, naposabbak és me-
legebbek. Az éjszakák rövidek.

Megérett a földieper, a berkenye.
Nyáron edzd a tested, vegyél részt a
szabadtéri játékokban! Vigyázz, ha víz
közelében vagy! Ne egyél mosatlan
gyümölcsöt és zöldséget!

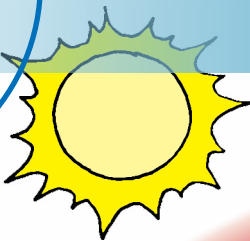
LÉTREHOZZUK A NYÁR KÖNYVÉT

Rajzold le a bogyós gyümölcsöket, amelyeket
nyáron szoktál enni; virágokat, amelyek az is-
kolád vagy a házad mellett nyílnak;

Ragassz be olyan fotókat, amelyek a gyerekek
nyári játékait ábrázolják!

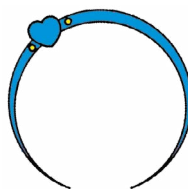

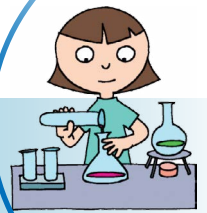
A FELFEDEZŐ OLDALA

Tavasszal és nyáron, amikor egy időben süt a nap és esik az eső az égen megjelenik a szivárvány. Többféle szivárvány létezik: van nagyon fényes és van halvány-színű is. Ez attól függ, milyen nagyok az esőcseppek: minél nagyobbak, annál fényesebb a szivárvány. Emlékezz vissza és nevezd meg a szivárvány színeit!

Súgó:

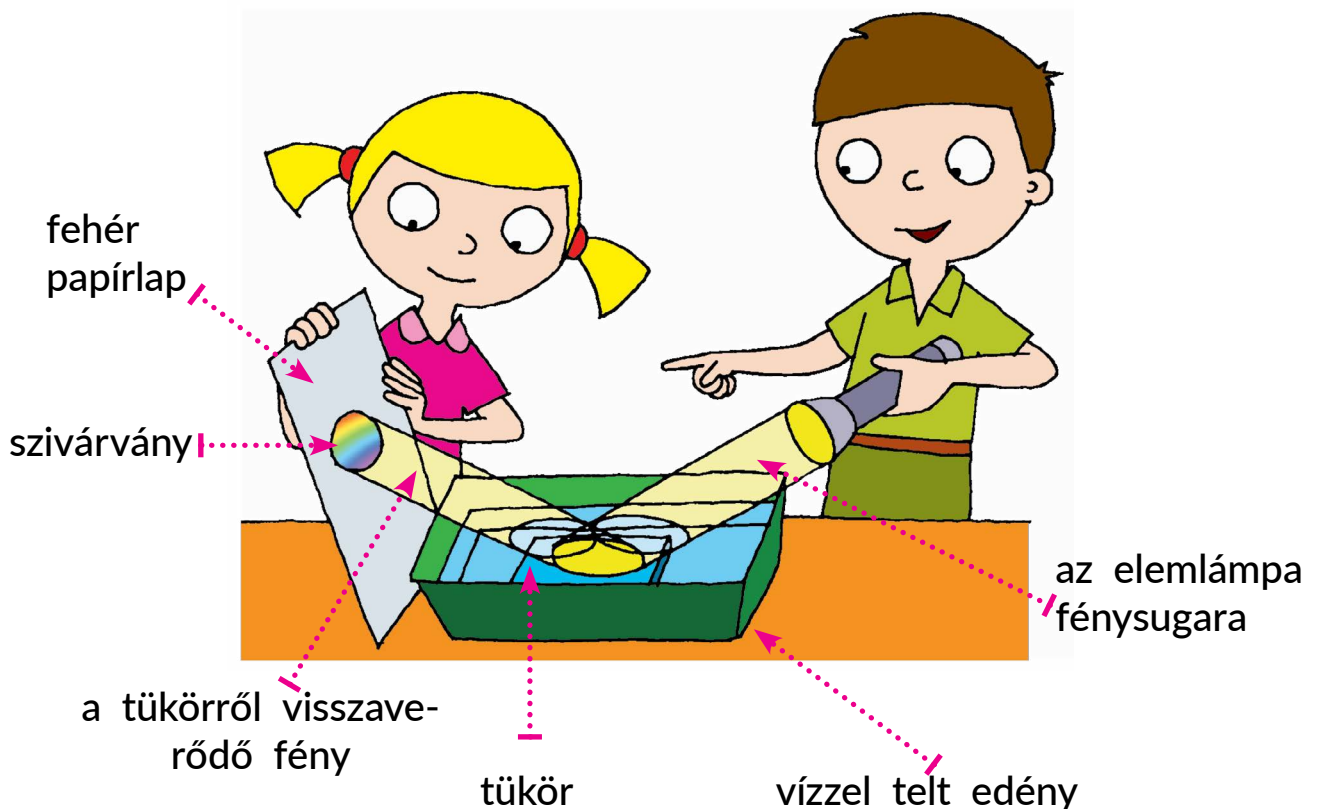

Otthon is csinálhatsz egy kísérletet, és előállíthatsz egy szivárványt!

Ehhez kell:

- egy mély üvegtál;
- elemlámpa;
- tükör;
- egy fehér papírlap.

Az edénybe önts vizet és az aljára helyezd el a tükröt! Irányítsd az elemlámpa fényét a tükrre! A tükréről visszaverődő fény elé tarts a papírlapot! A papírlapon megjelenik a szivárvány. Meg is jelent a szivárvány. Hány színe van a szivárványnak?

AZ ÁLLATOK NYÁRON

Nyáron az állatok sokat mozognak. Elegendő élelmet találnak maguk és kicsinyeik számára. Táplálják az utódaikat, tanítják őket önállóan élelmet szerezni, elrejtőzni a ragadozók elől, búvóhelyet készíteni maguknak.

Nézd meg a rajzokat! Nevezd meg a vadállatokat! Ők mivel táplálkoznak? Hol alusznak? Nevezd meg a háziállatokat! Hogy gondoskodnak róluk az emberek? Hogyan tartják őket? Mivel etetik?

Kinek mije van? Hogy hívjuk a rajzon látható állatok kicsinyeit?

AZ EMBEREK NYÁRI MUNKÁI

Nézd meg a rajzot! Milyen munkákat csinálnak az emberek a mezőn, a réten, a kertben, a parkban? Egészítsd ki a felsoroltakat!

KÜLÖNBÖZŐEK VAGYUNK,

Nagyon sok közös dolog van bennünk. De sok mindenben – nyelvben, testmagasságban, bőrszínben, fej- és arcformában, ruházatban, szokásokban – különbözünk egymástól.

Valamennyien emberek vagyunk, valamennyien hasonlítunk egymásra. Valamennyien különbözünk egymástól. Ezért érdekesek vagyunk egymás számára.

NEMZETKÖZI VONAT

A vonatunk: nemzetek közt túra,
Azon megyünk határokon túlra.

Állomástól állomásig –
Egészen a franciákig.

A francia megismerszik:

„Köszi”-k helyett „merszi”-k.

Mindannyian kölcsönös kapcsolatban vagyunk egymással.
Valamennyien békét, barátságot
és jólétet szeretnénk.

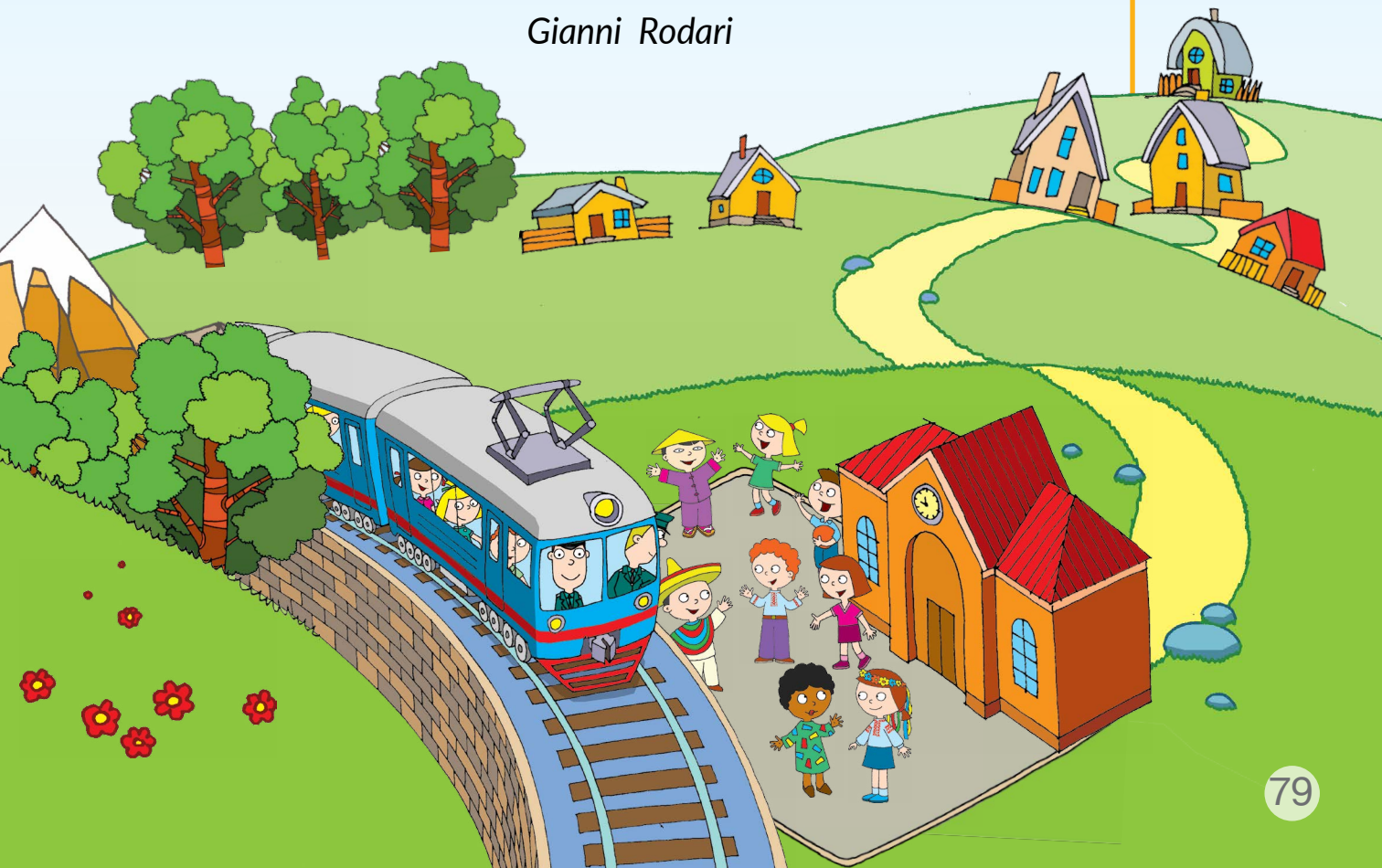
DE MINDANNYIAN EGY VILÁGBAN ÉLÜNK

Mi a közös a világon élő emberek között, s miben különböznek egymástól?

Más országba fut be velünk a vonat,
Megismerünk fiúkat, lányokat.
Szólnak hozzánk angolul, görögül,
Németül, törökül.
Üdvözölnek minket szíves szóval,
S elbocsátnak búcsúzóul,
Jó baráti szóval.

Gianni Rodari

A TANKÖNYV ÁLLAPOTA

S/ sz.	A tanuló neve	Tanév	A tankönyv állapota	
			Tanév eleje	Tanév vége
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання

БІБІК Надія Михайлівна
БОНДАРЧУК Галина Павлівна

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти з навчанням угорською мовою (у 2-х частинах)
(Частина 2)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

*В оформленні підручника використані зображення,
розміщені в мережі Інтернет для вільного використання*

Переклад з української Єви Тодавич
Переклад віршів у двох частинах Іштвана Ковтюка
Угорською мовою

Редактор *І. Желіцкі*
Технічний редактор *С. Максимець*
Комп'ютерна верстка *А. Андреєва*
Коректор *З. Желіцкі*

Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 8,40. Обл.-вид. арк. 8,10.
Тираж 2456 прим. Зам. № 1353.

Видавець і виготовлювач видавничий дім „Букрек”
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000
Тел./факс (0372) 55-29-43. E-mail: info@bukrek.net
www.bukrek.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1 від 10.07.2000 р.